

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 5 mei 2011

MEDITATIE

Petrus opgezocht

Waar genade valt, daar valt ze vrij. Het was Jezus die Zijn discipelen Zelf opzocht en hen riep Hem te volgen. Op Zijn machtswoord "Volgt Mij na en Ik zal u vissers der mensen maken" heeft Petrus terstond zijn netten verlaten en is Hem gevolgd. Als God roept, dan is Zijn roeping met kracht en niet te weerstaan. Alleen door de werking van Gods Geest zal een mens de zonde gaan haten en vlieden. Dan begeren we net als deze discipelen te volgen, waar het dan ook henen gaat.

Petrus heeft evenmin als de andere discipelen begrepen waarin het volgen van Jezus bestaat.

In de oefeningen van zijn leven is hij daar achter gekomen. Met beschouwing over de bevinding van andere kinderen Gods, van bijbelheiligen, heeft hij zich niet op de been kunnen houden. Juist in de oefeningen der genade komt een mens er achter, wie hij is en blijft. Het was juist deze zelfkennis die Petrus moest leren. Vurig van karakter was hij. Snel had hij zijn oordeel klaar. Onvergetelijk zijn

...en Petrus

Markus 16: 7m

de woorden die hij eenmaal sprak: "Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer aan U geërgerd worden". Jezus' waarschuwing dat Hij Zijn Meester zou verloochenen, eer de haan in de morgenstond kraaien zou, heeft hij toen niet begrepen. Overmoedig, maar wel vol liefde tot Zijn Meester, was hij zelfs bereid met Jezus te sterven. Zijn Meester verloochenen was wel het allerlaatste waar hij aan dacht.

Hoeveel onderwijs had Petrus niet ontvangen? Drie jaren in de directe nabijheid van de grote Leermeester Zelf liggen in ons tekstvers achter hem. En nog is Petrus zo blind. Wat was de les in de zaal van Kajafas bitter. De blik in Jezus' ogen na zijn diepe val heeft Petrus zijn gehele leven niet meer kunnen vergeten. Wat straalde er een liefde maar ook een zacht

verwijt uit de ogen van Zijn Meester. Peilloos diep is echter zijn val. Bitter is de les die hij hier moet leren, dat Jezus Petrus moet vasthouden en dat Petrus zichzelf geen ogenblik is toebetrouwd. Petrus verwijdt zich in de duisternis, bitterlijk wenende. Hij weet niet dat het Licht der Lichten weet hoe diep Zijn kind lijdt. Dat Zijn Zaligmaker met hem meegaat de duisternis in en straks ook deze zonde aan het vloekhout des kruises voor eeuwig zal uitwissen. Petrus kan er in deze ogenblikken niet meer bij dat het ooit tussen hem en Jezus nog weer goed zal komen. Van zijn kant is het in ieder geval onmogelijk.

Wat een les voor de levende Kerk des Heeren om er achter te komen wat de kracht van vrije genade inhoudt. God begon in hun leven en Hij zal Zijn werk voor Zijn kinderen voleindigen. Hij weet van eeuwigheid wat in Zijn maaksel is te vinden. Niets is er wat Hem daarin kan behagen. Hij Zelf geeft echter Zijn leven tot in de dood des kruises en hecht al de zonden der Kerk aan het vloekhout. Hij zoekt telkens Zijn kinderen weer op. Ook als ze diep gevallen zijn. De tranen die Petrus schreide, zijn in Jezus' fles vergaard. Daarom de boodschap na de opstanding uit het open graf aan de vrouwen "Doch gaat heen, zegt Zijnen discipelen, en Petrus, dat Hij u voorgaat naar Galilea; aldaar zult Gij Hem zien, gelijk Hij ulieden gezegd heeft". Petrus wordt met name genoemd. Jezus heeft dit aan de engel zo doorgegeven. Hij heeft Petrus als discipel niet er uit gestoten. Hij weet dat Petrus dit zelf al heeft gedaan. Petrus hoort er niet meer bij, maar Jezus wil Zijn Petrus er wel bij hebben. Een onwaardige discipel wordt nog waardig geacht een plaatsje in Gods Koninkrijk te mogen innemen. Jezus maakt het hier waar wat Hij beloofd heeft enkele dagen geleden: "Simon, Simon, zie, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe; maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude" (Lukas 22:31-32). Wat een boodschap hebben deze vrouwen aan de discipelen

Inhoud

89e jaargang

Nr. 31

- 1 Petrus opgezocht
- 2 Wee u land, welks koning een kind is
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (18)
- 4 Uit het onderwijs: Kiezen
- 5 Even maar...
- 6 Jakobsladder (15)
- 7 De vreze des Heeren, wat is dat? (2)
- 8 Verbondsontzenuwend
- 10 Avondschemering van het leven (20)
- 11 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 14 Berichten
- 15 Kerkdiensten

maar ook aan Petrus te brengen! Zou Petrus de boodschap van de vrouwen hebben geloofd? Het is te groot voor hem!

Jezus heeft het bij deze boodschap echter niet gelaten. Hij heeft Zelf Zijn rotsapostel opgezocht. Opnieuw is Petrus in aanraking gekomen met het Borghart en de Borgogen van Zijn Zaligmaker. Juist over deze zo tere ontmoeting van Jezus met Zijn Petrus zwijgt de Schrift. Wie geen vreemdeling is van ontdekkende genade en van de onverbeterlijkheid van Zijn bestaan, zal van deze ontmoeting iets

begrijpen. “En Petrus” betekent dat we de zonde nooit te boven komen. “En Petrus” betekent ook dat door de alles verbrekende en alles te boven gaande liefde Gods in Christus een zondaar alleen maar thuis komt. Een eeuwigheid zal nodig zijn om dit wonder van vrije en soevereine genade uit te wonderen en niets anders meer te mogen doen dan de palmtakken van overwinning neer te mogen leggen aan de voeten van dit gezegende Godslam.

Wageningen,

ds. F. Mulder

de rechter op 27 juli 2010 per direct de ondertoezichtstelling opgeheven hetgeen betekent dat de verantwoordelijkheid voor Laura weer bij haar ouders ligt. Niet lang daarna is ‘het zeilmeisje’ vertrokken op haar solotocht rond de wereld.

De inmiddels 15-jarige Laura is de Atlantische Oceaan overgestoken en ligt op dit moment ergens voor anker voor de kust van Panama. Vanuit het Caribisch gebied is ze ingevlogen om even in Nederland acte de présence te geven op de Hiswa in Amsterdam. Zolang de zeiltocht duurt zal ze de aandacht van de media op zich weten te richten en gaandeweg zal het aantal bewonderaars van haar toenemen om wat ze aandurft.

Opvallende zaken

Een paar dingen vallen op. Zo ziet haar trotse vader geen enkel bezwaar in het plan van zijn dochter. Na enkele weken lezen we echter in de krant dat de moeder (de ouders blijken gescheiden te zijn) de zeiltocht van haar dochter helemaal niet ziet zitten. Laura is echter van mening dat ‘haar moeder voor haar beurt spreekt’.

Ook valt op dat een meisje van dertien over veel geld moet beschikken om een dergelijk reis te kunnen maken, zo gezien is het eigenlijk ook een luxeprobleem. Verder is het opmerkelijk dat de Raad van Kinderbescherming opkomt voor de belangen van dit dertienjarige kind, tegen het ouderlijke gezag in.

Tot slot is me opgevallen dat Laura geprezen wordt om haar durf, ambi-

Wee u land, welks koning een kind is

Soms zijn er gebeurtenissen die je niet loslaten, omdat ze ons een spiegel voorhouden van wat er in ons land gaande is en hoe ver ons volk bezig is af te dwalen van Gods heilzame geboden. Veel normen en waarden veranderen zo sluipenderwijs. Verhoudingen tussen ouders en kinderen veranderen. Niet ouders, maar kinderen bepalen de trend. Ouders weten niet wat ze hun kinderen nog moeten meegeven aan wat werkelijk van belang is in het leven.

In Spreuken 11 : 14a staat: ‘als er geen wijze raadslagen zijn, vervalt het volk’. Dit betekent dat als in een volksleven de wijsheid van ouderen niet meer wordt doorgegeven en aanvaard door jongeren, een volk de geestelijke ondergang nabij is.

In Prediker 10 : 16a lezen we: ‘wee u land, welks koning een kind is’. Deze tekst betekent niet alleen dat er letterlijk een kind op de troon zit, maar deze tekst veronderstelt dat een land slecht af is wanneer een kind bepaalt wat de wet en de norm is in een land. Een land is te beklagen waarin kinderen het voor het zeggen krijgen. Niet omdat kinderen niets mogen zeggen, maar omdat de wijsheid van de ouderen gaat ontbreken.

Het zeilmeisje

De tekst uit Prediker is voortdurend in mijn gedachten als ik lees wat Laura Dekker, allemaal teweeg heeft gebracht en ook nu nog brengt met haar

plan om een wereldrecord te vestigen door als jongste wereldburger alleen rond de wereld te zeilen. Eind augustus 2009 haalde ‘het zeilmeisje’, zoals Laura Dekker nu genoemd wordt, voor het eerst de voorpagina’s van alle kranten met haar plan. Ze was toen 13 jaar oud.

De raad van de Kinderbescherming was echter van mening dat de ouders dit plan niet mochten toelaten en heeft de zaak daarom aanhangig gemaakt bij de rechter. Deze heeft uitgesproken dat deskundigen maar moeten uitmaken of de jonge zeilster in staat is om deze soloreis van twee jaar om de wereld te maken. Laura zelf snapt niets van alle tumult, zij wil het namelijk graag en haar vader ook. Ik las in deze periode in een commentaar: ‘Natuurlijk kan men bewondering hebben voor een meisje van 13 dat goed weet wat ze wil en een bijzondere dosis durf heeft. ... Je zou willen dat alle Nederlandse jongeren zo gemotiveerd waren’. Eerlijk gezegd voel ik niets van die bewondering, maar alleen verbazing over wat een kind allemaal teweeg kan brengen.

De rechter plaatst Laura vervolgens onder toezicht van bureau Jeugdzorg om te voorkomen dat ze vertrekt. Laura besluit daarop van huis weg te lopen. Vervolgens duikt ze op het eiland Sint Maarten weer op, waarna de zaak opnieuw voor de rechter komt. Die bepaalt dat Laura bij haar vader mag blijven wonen. Uiteindelijk heeft

Een absurde kinderwens moet, koste wat het kost, zelfs met alle gevaren die aan zo’n reis verbonden zijn, doorgaan.

tie en gedrevenheid. In een interview met een familie, die ook een reis om de wereld heeft gemaakt, krijgt deze familie alle ruimte om voor Laura een goed woordje te doen. Zo wordt opgemerkt dat ‘overal gevaren dreigen’ en ‘als je risico’s wilt uitsluiten, moet je in een hokje gaan zitten en het eten en drinken laten brengen’. Waren er maar meer van zulke kinderen!

Wat laat ons dit zien

Het geval Laura laat ons zien hoe onze moderne westerse samenleving ont-

Geliefden

ellendigen
erfdeel
geliefden
gelovigen
geroepenen

wricht is. Een kind van dertien jaar zet de toon en vindt voor haar plan haar vader niet tegenover zich maar juist aan haar kant. Het kind is hier de trots van de ouder die zelf ook wil meedelen in de eventuele roem van zijn dochter. Een absurde kinderwens moet, koste wat het kost, zelfs met alle gevaren die aan zo'n reis verbonden zijn, doorgaan.

Heeft de vader met het toestemmen en meewerken aan dit plan nu werkelijk het welzijn van zijn kind op het oog? Heeft een ouder niet de opdracht en roeping om verlangens van kinderen bij te stellen? In goede banen te leiden? Of ze uit te leggen dat een verlangen niet reëel en niet uitvoerbaar is?

Wat kan er in het hart van een kind veel opborrelen aan verlangens die bijgesteld moeten worden, onverlet of een kind daar op een (schijnbaar) volwassen manier over kan praten. Voor Laura is het gezag van vader niet aanwezig om haar tegen te houden. Ook het gezag van de overheid, die stelt dat kinderen leerplichtig zijn op haar leeftijd, telt voor haar niet. Omdat zij de (financiële) mogelijkheden heeft kan zij via de rechter de moraal van onze samenleving testen of er voor haar een uitzondering gemaakt kan worden, op regels die voor alle kinderen gelden tot hun welzijn.

Laura met haar zeiltocht, staat niet op zichzelf, maar is een exponent van een geslacht dat opgroeit en dat denkt dat de wereld er voor hen is en die zich op geen enkele manier afvragen welke bijdrage zij in de toekomst kunnen en mogen leveren in de vorm van werk en inzet in de burgermaatschappij.

Een mondig kind

Laura wordt een mondig kind genoemd, maar is dat wel zo? Echte mondigheid betekent dat je over het vermogen beschikt om weloverwogen keuzes te maken en vervolgens ook de verantwoordelijkheid voor de gevolgen kan dragen en dat ook op die manier kan uiten. Een lange traditie van opvoeden leert ons dat mondigheid het eindpunt is van een lang proces. Helaas worden in onze tijd kinderen mondig genoemd, omdat het kind al vroeg (veel vroeger dan enkele tientallen jaren geleden) kan en mag zeggen wat het wil, wat het voelt en wat het denkt.

Er gaat veel mis in de opvoeding van kinderen als dergelijk gedrag wordt aangezien voor echte mondigheid. Dan telt de stem van het kind (als hij

'Allen die te Rome zijt, geliefden Gods en geroepen heiligen: genade zij u en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus.'

Romeinen 1:7

Het is telkens weer wonderlijk welke benaming de Heere Zijn kinderen geeft. Ze verdienen immers geen goede naam? Als we denken aan hetgeen zij verdiend hebben, moeten zij eeuwig de naam van 'verloren zondaar' dragen. Dat de Heere dit toch niet doet, is onbegrijpelijk.

Dit geldt ook de naam 'Geliefden'. Gods kinderen zijn niet zo lief. Voor hen geldt het ook: 'Want ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde en elkander hatende' (Titus 3:3).

Zulke mensen worden door Paulus 'geliefden' genoemd. De Heere heeft dit ook in de Schrift op laten schrijven. Het is een benaming die de Heere Zelf geeft. Dit blijkt ook uit het zevende vers van het eerste hoofdstuk uit de Romeinenbrief. Er staat 'geliefden Góds'. De kanttekening verwijst hierbij naar twee teksten uit de eerste brief van Johannes: 'Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad, en Zijn Zoon gezonden heeft tot een Verzoening voor onze zonden' (1 Joh. 4:10). En: 'Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft' (vers 19).

Dus als Paulus de gemeente van Rome aanspreekt met 'geliefden' heeft dit een goede grondslag. Deze grond moet niet worden gezocht in de goedardigheid of trouw van de Romeinen, maar in de eeuwige liefde Gods. Gods kinderen liggen besloten in het verkiezend welbehagen van God. De liefde Gods is openbaar gekomen in het zenden van Zijn Zoon naar deze aarde. Om haters van God tot geliefden Gods te maken.

Wat is het een wonder als de Heere onderwijs gaat geven in die verborgenheden. Eerst zien we onszelf als goedbedoelende kerkmensen. We denken te weten wat er nodig is om kind van God te worden. Vijanden van God te zijn, geldt voor onchristelijke mensen, zo denken we. Als de Heere echter gaat ontdekken aan ons bestaan, leren we onze vijandschap kennen ten opzichte van God. Als de liefde Gods in het hart wordt uitgestort in het beginnende leven der genade zien we die vijandschap niet zozeer. Maar als ons bestaan meer en meer wordt opgelegd, leren we zien dat we vijand van God zijn.

We willen niet afgebroken worden. Vertrouwingen willen we niet kwijtraken. Het is zo bitter om lege handen over te houden. Wat is het een wonder als dán de liefde van Christus wordt geopenbaard.

Het wonder wordt nog groter als de Heere gaat inleiden in het verkiezend welbehagen Gods. Onbevattelijk is het dat vijanden met God worden verzoend. Dan klinkt het in de ziel 'Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid' (Jer. 31:3).

Bent ú wel eens door de Heere als 'geliefde' aangesproken?

Lisse, ds. C. Neele

maar hard en lang genoeg klinkt) namelijk als even zwaar als de stem van de ouder of volwassene. Waarna er voor een ouder niet veel meer te doen valt dan als een gewillig en tegelijk willoos lastdier het juk te dragen dat een kind hem oplegt.

Als opvoeders het niet meer opbrengen om 'nee' te zeggen in de opvoeding en kinderen niet meer kunnen omgaan met frustraties (in de zin dat

niet alles kan wat ze graag willen), dan gaan we een samenleving tegemoet die het ergste doet vrezende. Een samenleving waarin door de techniek bijna alles mogelijk en bereikbaar is, maar waarin de maat van wat we wel en niet mogen en moeten verlangen totaal zoek is. Immers: 'wee u land, welks koning een kind is'.

Rijssen,

ds. A. Schreuder

UIT HET ONDERWIJS

Kiezen

Een jaar of wat geleden kwam er een leerling bij me met een opmerkelijke vraag. 'Meneer, ik wil een beroep kiezen waarmee ik veel geld kan verdienen'. Ik stond met mijn antwoord al klaar: 'Daar gaat het toch niet om bij het kiezen van een beroep?' En: 'Geld maakt niet gelukkig, je moet kiezen wat je interessant vindt en wat goed bij je past'.

Maar ik sprak de woorden niet uit en adviseerde quasi nonchalant: 'Dan moet je in de ICT gaan'. Toen was dat een sector waarmee het economisch voor de wind ging. 'Dat is goed', zei hij.

En inderdaad ging hij informatica studeren en werkte daarna in de ICT-sector. Later kwam ik hem ergens tegen. In zo'n gesprek gaat het dan al

snel over studie en werk. Meneer, zei hij, 'dat is hard werken! Presteren en je budget halen. Stress en spanning! Als ik dat geweten had'. Tja, kiezen is niet gemakkelijk en een *lichtvaardige* keuze is helaas snel gemaakt. We denken wat na over keuzes maken en wat de consequenties daarvan (kunnen) zijn. In het dagelijks leven maak je veel keuzes. Dat kunnen onbelangrijke keuzes zijn. Zo kan iemand de keuze hebben kaas op zijn brood te doen of juist een bepaald soort vleeswaren. Veel gevolgen heeft een dergelijke keuze niet. Je kunt deze keuze bijna *onnadenkend* maken. De keuze om een huis te kopen of te huren is er al een van groter belang. Dan moet je alle gevolgen goed op een rijtje hebben om *rationeel* een keuze te maken. Of moet je een dergelijke keuze juist *emotioneel* maken?

Nog moeilijker wordt de keuze als het over zaken gaat die een groot deel van je leven kunnen gaan bepalen. Je keuze voor een vervolgstudie of een beroep is zo'n keuze. Die maak je niet *lichtvaardig*, *onnadenkend*, maar *vanuit het hart* passend bij je eigen mogelijkheden en talenten en met een *mix van emoties en verstand*. En natuurlijk (!) *biddend*. Of is dat laatste tegenwoordig niet meer zo voor de hand liggend als het woord natuurlijk uitdrukt? Zijn we zo rationeel dat we zelf wel denken keuzes te kunnen maken zonder de Heere te vragen om Zijn hulp en leiding? De Bijbel leert ons dat we al onze begeerten met bidden en smeken met dankzegging voor de Heere mogen neerleggen!

Bij keuzes die mensen maken moeten we de rol van de omgeving niet uit het oog verliezen. Uit onderzoeken blijkt dat niet de decaan of de mentor of zelfs ouders, maar vrienden een belangrijke rol spelen in het keuzeproces van een vervolgstudie of beroep. Als echte vrienden (die je goed kennen) een advies geven, is het zo slecht nog niet om dat eens mee te wegen bij je keuze. Maar als het vrienden zijn die eigenlijk geen vrienden zijn, omdat ze jou niet kennen en/of behoren tot een groot sociaal netwerk, dan is het nog maar de vraag of het verstandig is je door zo'n advies te laten leiden. En dan hebben we het nog maar niet over verkeerde vrienden die je een weg adviseren die wel recht schijnt, maar het in werkelijkheid niet is...

In Gods Woord lezen we regelmatig van mensen die keuzes maken. In Genesis 13 zien we Abraham en Lot op een heuvel staan. Ruzie tussen de her-

Laten we een afhankelijk leven mogen leiden. Een leven dat zich in alles geleid weet door de hulp van Gods Geest!

ders leidt ertoe dat de herdersvorsten uit elkaar moeten gaan. In plaats dat Lot de oudere Abraham eerst laat kiezen, kiest hij zelf *wat voor ogen is*. Hij ziet de vlakte van de Jordaan. Daar is voldoende weidegrond voor zijn vee. Water is er ook, want daar stroomt de rivier de Jordaan. Ja, dat daar steden liggen die niet goed bekend staan, wist hij wellicht wel, maar daar kom je toch niet? Later staat er dat Lot zijn tenten opsloeg tot aan Sodom toe. En als de Heere het niet had verhoed, was Lot met de mensen van Sodom tijdens het oordeel omgekomen. Naar Sodom, bij Sodom en... vervolgens in Sodom? Herkennen we deze ontwikkeling?

Zo kan het gaan bij een *lichtvaardige* keuze die uit eigen menselijke economische overwegingen genomen wordt. Oordeel echter niet te snel, want hoe vaak maken wij niet dergelijke keuzes? Niet dat de gevolgen altijd zo diepgaand zullen zijn als in het geval van Lot.

Dat het ook anders kan, bewijst het afscheid van Jozua, zoals dat in hoofdstuk 24 staat. Jozua verzamelt het volk in Sichem om afscheid van hen te nemen. Daar stelt hij het volk voor de

Welk beroep moet ik kiezen?

keuze. Hij vraagt hen of ze de Heere willen gaan dienen of de goden van de volken die in en rond Kanaän wonen en woonden. Een hoogst belangrijke keuze! De keuze van de twee wegen. Jozua had zijn keuze gemaakt. Door het geloof spreekt hij zijn belijdenis uit: *Aangaande mij, en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen.* Ongetwijfeld heeft hij deze keuze *biddend* gemaakt. Dan kiest het volk ook voor de dienst van de Heere.

Jozua gaat het daarop beproeven. De HEERE is een heilig God en u zult Hem niet kunnen dienen. De HEERE eist namelijk dat u Hem helemaal dient. Hebt u uw keuze wel vanuit uw hart gemaakt, gewerkt door Gods Geest en

is uw keuze wel oprecht? Het volk bevestigt dat, maar de geschiedenissen van het boek Richteren laten helaas anders zien. Dat neemt niet weg dat er zeker ook mensen waren die dezelfde keuze als Jozua mochten maken.

Later in het volksleven van het volk Israël staat het volk opnieuw voor een keuze. Elia op de berg Karmel. *Kiest u heden wie gij dienen zult.* Elia in zijn eenvoudige kleding alleen tegenover honderden priesters van Baäl. Dan blijkt hoe verhard een mens kan zijn. Het volk gelooft pas in de almacht van de HEERE als het ziet dat Hij triomfeert over de afgoden van de Baäldienst. En dan nog: hoeveel mensen zullen werkelijk geloofd

hebben in de almacht van de HEERE? Wat zou onze keuze geweest zijn? Zouden we rationeel alle consequenties hebben overdacht of zouden we emotioneel een keuze hebben gemaakt? Of zullen we met Elia en de 7000 (en wellicht meer!) de onberouwelijke geloofskeuze gemaakt hebben: de HEERE is God en Hem alleen zullen we dienen!

De Bijbel geeft ook voorbeelden van mensen die verkeerde keuzes maken. De gelijkenis van de jongste zoon is daarvan een goed voorbeeld. De wereld lacht hem toe, geld heeft hij van zijn deel van de erfenis en daar kiest hij voor wereld. Als de Heere hem niet het verkeerde van zijn keuze had

Even maar...

Getuigen

In de nacht van 1 op 2 november 1561 gebeurde het. Bijna 450 jaar geleden wierp Guido de Bres zijn geloofsbelijdenis over de muur waar de vertegenwoordigers van het Spaanse overheidsgezag zetelden. Een pakketje met de bekende(?) 37 artikelen van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis. Geloofsartikelen over God, de mens, de verlossing, de Middelaar, de Kerk en onze eeuwige bestemming. Ziet u de ordelijke lijn in deze zesdeling, in het eerbiedig naspreken van de Heilige Schrift?

Op het titelblad van de eerste Franse en Hollandse uitgave lezen we: 'Belijdenis des geloofs, gemaakt in onderlinge overeenstemming door de gelovigen die in de Nederlanden verkeren, dewelke begeren te leven overeenkomstig de zuiverheid van het Evangelie van onze Heere Jezus Christus'.

Daaronder staat een tekening met een randschrift: 'Alle dingen verouderen, maar de Heere zal blijven' (naar Psalm 102). Vervolgens wordt 1 Petrus 3:15b aangehaald: 'Zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk die u rekenschap afeist van de hoop

die in u is'. Onderaan staat dan het jaartal 1561 in Romeinse cijfers.

In de eerste uitgaven van zowel de Franstalige als de Nederlandstalige Geloofsbelijdenis was een sonnet opgenomen. In de fraaie editie van de Stichting Heruitgave werken Guido de Bres (i.s.m. Gebr. Koster te Barneveld, blz. 43) lezen we de vertaling van dit begeleidende gedicht in het Nederlands:

*'Alvorens te oordelen
en een vonnis te vellen
Schuldig of onschuldig,
is het raadzaam
voor alle rechters, om te weten
waar de zaak uit voortkomt.
Men moet de partijen
dus stilte verlenen;*

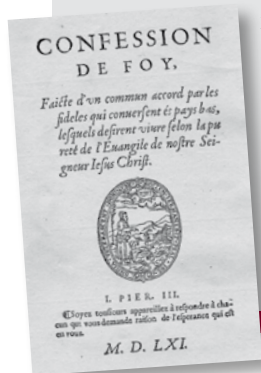
*Want alleen hij
die recht van spreken heeft,
Hetzij ten onrechte, hetzij naar
recht, ontvangt een eerlijke zaak.
Wij zullen dus nooit recht gedaan
worden, als we moeten zwijgen,
En als men ons geen billijk
gehoor verleent.*

*O heer en koning,
wil u ons dat dan geven,
En u rechters,
verleen ons ook die gunst;
Hierdoor kunt u recht
en gerechtigheid oefenen;*

*U die vooringenomen
bent door menselijke gevoelens.
Zult weten, als u onze
geloofsbelijdenis leest,
Dat het een te groot onrecht is
om ons te veroordelen.'*

Temidden van een samenleving die niet bevóórdeelde, in tegendeel, en onder een overheid die niet gunstig gezind was, integendeel, klinken dan deze woorden: 'We geloven allen met het hart en belijden met de mond...(NGB 1)'. Terwijl men veracht en verdacht was, zogenaamd ontrouw aan de 'heilige moederkerk' en behorend bij 'oproerige mensen en in het algemeen al de degenen die de overheden verwerpen en de justitie omstoten willen... (NGB 36)', klinkt dit getuigenis van het hart. En wordt de eerlijke vraag gesteld om gehóórd te worden.

We horen tegenwoordig steeds vaker over 'apologetiek'. Dat wil zeggen: verdediging van het christelijke geloof te midden van een vijandige samenleving. Laat dat geen hobby worden van enkelen, maar laten we, jong en oud, beginnen met het kennen van deze Geloofsbelijdenis met het hoofd. Om van de Heilige Geest te ontvangen dezelfde genade in het hart. Dan hebben we niet alleen, maar dan *zijn* we een getuigenis in onze samenleving.

doen inzien, was hij in de wereld omgekomen. Gelukkig dat de Heere hem vastgreep en Zijn genade in het leven van deze jongste zoon bewees.

Een ander voorbeeld van een verkeerde keuze is een tweeslachtige keuze. Half de wereld en half de Heere.... Maar de Heere Jezus zegt daarvan in Mattheus 6: *'Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon'*.

Keuzes maken? Het is een dagelijks werk. Keuzes maken die een deel van ons leven zullen bepalen niet. Toch komen ook zulke momenten voor. Op veel internetsites staan allerlei teksten over keuzes maken. In veel van zulke teksten komt een strekking als de volgende voor: Het leven dat u leeft is een optelsom van keuzes die u gemaakt hebt. En: U moet uw eigen keuzes maken. De toekomst die maak je zelf door op de juiste momenten de juiste keuzes te nemen.

Wat gaan we toch veel uit van onze

eigen, vaak ik-gerichte keuzes. Wat klinkt er toch een bijna grenzenloos optimisme in door. Jij bepaalt je eigen toekomst. Jij neemt beslissingen voor jezelf en vanuit jezelf. En de ander dan? En de Ander dan? Ga eens na in hoeverre dit moderne denken ook uw/jouw leven geïnfiltererd heeft. Wellicht meer dan we denken! Of vragen we de Heere om Zijn hulp en bijstand bij het maken van keuzes? Laten we een afhankelijk leven mogen leiden. Een leven dat zich in alles geleid weet door de hulp van Gods Geest!

In mijn oude basisschool hing in de hal een enorm schilderij van Ruth, Orpa en Naomi. Ik heb er vaak naar gekeken, want de manier waarop de schilder de figuren had neergezet, maakte indruk. Is de keuze van Ruth die zij door het geloof gemaakt heeft ook de onze? *'Uw volk is mijn volk en uw God mijn God'*. Dat is een keuze die voor tijd en eeuwigheid van het allergrootste belang is. Geve de Heere in ons hart een dergelijke keuze!

Scherpenzeel,

H. van Grol

In mangedaante

De twee engelen die aan Abraham verschenen en later in het huis van Lot overnachtten, zagen er uit als mannen. Nebukadnezar ontzette zich toen hij in de vurige oven vier mannen zag wandelen waarvan de vierde gelijk was aan een godenzoon. Was het de Engel des HEEREN of een geschapen engel? In elk geval werd ook deze vierde gezien in mangedaante. Ezechiël zag in een gezicht dat er zes mannen kwamen van de weg der Hoge poort. De kanttekenaren merken daarover op: 'dat is, als enigen gevoelen, zes engelen in de gedaante van mannen'. Ook elders blijkt dat engelen niet verschenen in een vrouwenlichaam, maar altijd in een mannenlichaam.

Doorgaans wordt ons niet meegeedeeld hoe zij er verder uitzagen. Ook niet hoe zij gekleed waren. Integendeel, voor het oog was aan hen niets opmerkelijks te zien. Mede daarom wordt in Hebreëën 13:2 aangespoord de herbergzaamheid niet te vergeten, 'want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd'. Dat is: geef in het bijzonder aan vervolgd christenen onderdak, stel uw hart en huis voor hen open. U bent met hen verenigd in de waarheid, ook al zijn ze verder voor u vreemdelingen, onbekende mensen. En bedenk dat er onder hen -voor u onwetend- engelen kunnen zijn, zoals Abraham en Lot ondervonden hebben.

Het eerste wat bij dit alles opvalt is dat veel verhalen en tekeningen een verkeerd beeld van engelen geven: lichtende gestalten, blinkende gezichten, een stralenkrans om het hoofd, ruisende vleugels, jongens in witte kleding en met lange, blonde of zwarte haren, mollige kindertjes, naakte mannen met vleugels, enz. Het zou te ver voeren hier uit te leggen hoe men in de loop der eeuwen tot zulke verkeerde en ongepaste voorstellingen is gekomen. Feit is dat ze wél romantisch en fantasievol zijn, maar in elk geval níet schriftuurlijk. Daarom is het goed er radicaal afstand van te nemen.

Het tweede wat we in het oog moeten houden is dit: zoals de cherubs afgebeeld waren op het verzoendeksel, zoals de profeten en de apostel Johannes de engelen vol majesteit zagen in gezichten en dromen, zó kwamen de engelen niet in een aangenomen lichaam tot de mensen. Integendeel! Daarom de waarschuwing: sluit in uw onwetendheid uw huis niet voor engelen!

15

Jakobs ladder

Gelijk een bliksem

'En zijn gedaante was gelijk een bliksem.'

Mattheüs 28:3^a

Engelen in een aangenomen lichaam

De engelen verschenen op aarde in een aangenomen lichaam dat hen door Gods almacht gegeven was. Zij liepen, zaten, spraken en aten, maar waren met dat lichaam niet wezenlijk verenigd. Het werd door hen aangedaan en afgelegd zoals wij met onze kleren doen. Waar die lichamen bleven als zij terugkeerden naar de hemel, is ons niet geopenbaard. Het beste is om met Wilhelmus à Brakel te zeggen: 'Ik weet het niet, ik wil er ook niet naar raden.'

Hoe zagen de engelen in een aangenomen lichaam eruit? Opmerkelijk genoeg deelt de Schrift over de engelen zélf meestal niets mee. Een engel roerde de moedeloze Elia onder de

jeneverstruik aan, Bileam en Ornan zagen een engel met een uitgetrokken zwaard, een engel verscheen Jozef in de droom -maar hoe die engelen eruit zagen staat er niet bij (1 Kon. 19:5,6; Num. 22:22, 1 Kron. 21:20, Matth. 2:13,19). Toen Petrus door een engel werd verlost, scheen er een licht in de gevangenis (de woning!), maar dit kwam niet van de engel, het was een afzonderlijk licht (Hand. 12:7). Ook van Gabriël wordt niet gezegd hoe hij er uitzag toen hij aan Zacharias en Maria verscheen. Wel lezen we van Stéfanus dat zijn aangezicht blonk als het aangezicht van een engel en dat Cornelius in een gezicht een engel zag in een blinkend (of sierlijk) kleed (Hand. 16:15, 10:31). Maar kennelijk is dit geen regel als engelen aan mensen verschijnen in een aangenomen lichaam. Abraham zag dat er drie mannen tegenover hem stonden, pas later begreep hij dat het de Heere Zelf was met twee engelen.

Wat na al het voorgaande bij de opstanding van de Heere Jezus zo opmerkelijk is? Niet alleen dat er veel over engelen gesproken wordt en wat ze doen, maar dat ook steeds meegedeeld wordt *hoe ze er uitzien*. Dán juist wél. De verschijningen van de engelen, opklimmende en nederdalende op de Jakobs ladder, blijken tijdens de eerste trap van Zijn verhoging een rijke, zichtbare prediking. *In volkomen overeenstemming* met de heerlijkheid van de opgestane God en Zaligmaker.

En zie!

Gelijk een bliksem

De engel die de steen van de mond van het graf afwentelde is -om zo te spreken- *dé* paasengel. Hém werd de opdracht gegeven dit grote, eenmalige, eervolle werk te doen. Van deze engel wordt dan ook *als eerste en als enige* gezegd dat zijn gedaante was

als een bliksem. Ontzaglijk was zijn voorkomen: als een vlammend licht, te vergelijken met het bliksemend hemelvuur dat voorafgaand aan de donder de hemel doorklieft.

God de Vader had hem een lichaam gegeven en hem met die grote, hemelse majesteit bedeed. *Juist nu en alleen ditmaal*. Waarom? Tot eer van Zijn geliefde Zoon, Die Hij uit de doden heeft opgewekt; tot een getuigenis van de onuitsprekelijke heerlijkheid van de opgestane Heere! Al Gods deugden zijn verheerlijkt, de verworven gerechtigheid is volmaakt, satans kop vermorzeld, dood en graf overwonnen. Wie toch is met deze Held gelijk te schatten? Welgelukzalig zijn zij die in en door Hem delen in de toepassing van dit heil!

(wordt vervolgd)

Genemuiden,

ds. C. Hogchem

Paulus maakt met deze woorden duidelijk dat de vreze Gods ons bevaart voor de zonde. Dat wordt door de apostel onderstreept in 2 Korinthe 7:1, waar hij de Korinthiërs opwekt de heiligmaking te voleindigen in de vreze Gods. De vreze des Heeren doet ons dus leven in *heiligmaking*, in een nieuw leven, en houdt ons ver van de zonde.

In de Openbaring van Johannes worden Gods kinderen genoemd 'degenen, die Uw Naam vrezen'. (Openb. 11:18). De engel, die door het midden van de hemel vloog en het eeuwig Evangelie verkondigde, riep het uit: 'Vreest God en geeft Hem heerlijkheid, want de ure Zijns oordeels is gekomen' (Openb. 14:7). Wat blijkt uit deze woorden van de engel? Dat het bij het laatste oordeel aankomt op de vreze des Heeren. Het vrezen van de Heere bestaat in het Hem *verheerlijken* en het Hem *aanbidden*. Degenen die de Heere vrezen, hoeven niet bevreesd te zijn als Jezus terugkomt met de wolken om te oordelen.

Ik zou meer teksten uit het Nieuwe Testament kunnen noemen waaruit duidelijk wordt wat de vreze des Heeren inhoudt, maar dan zou het te uitvoerig worden. U zou het zelf aan de hand van een concordantie eens na kunnen gaan. Als u de plaatsen uit het Oude en het Nieuwe Testament naast elkaar legt, dan merkt u dat zowel in het Oude als het Nieuwe Testament op dezelfde wijze over de vreze des Heeren gesproken wordt. Het is een van de duidelijke bewijzen, waaruit de eenheid van de Heilige Schrift blijkt. We mogen nooit een tegenstelling zien tussen het Oude en Nieuwe Testament. Het is dat ene Woord waarvan de Heilige Geest de eerste Auteur is.

Hoe meer geloofsoefeningen, hoe meer het wonder gekend wordt dat er in Christus genade is voor zo'n vuile en ellendige zondaar.

Wat zegt de belijdenis?

Ook in onze belijdenisgeschriften wordt gesproken over het vrezen van de Heere. Als de Heidelbergse Catechismus (antwoord 94) spreekt over de betekenis van het eerste gebod, dan staat er: 'Hem van ganser harte liefhebben, vrezen en eren'. Daar maakt ook de Catechismus duidelijk dat het vrezen van de Heere onlosmakelijk verbonden is met het liefheb-

2

De vreze des Heeren, wat is dat?

We zagen de vorige maal hoe in het Oude Testament op veel plaatsen gesproken wordt over de vreze des Heeren. Met name in de Psalmen en de Spreuken kunt u erover lezen. Het betreft dus niet een begrip dat in de Bijbel maar een enkele keer voorkomt. Integendeel, de vreze des Heeren is een centrale zaak in de Heilige Schrift. Het is een wezenlijke zaak. Als we die vreze niet kennen, dan kennen we het geestelijke leven niet. Dat leven is doortrokken met die tere vreze. Ook in het Nieuwe Testament wordt erover gesproken.

Niet alleen in het Oude maar ook in het Nieuwe Testament wordt gesproken over de vreze des Heeren. De bekeerde moordenaar riep het zijn spottende medemoordenaar toe: 'Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt?' (Luk 23:40). Hoe is het mogelijk dat je door kunt gaan met spotten en vloeken? Heb je dan geen eerbied en ontzag voor die God, Die straks over je leven zal oordelen? Ook hier zien we dus dat de vreze des Heeren betekent: vervuld te zijn met eerbied en ontzag voor God. Wat zei

die bekeerde moordenaar toen de vreze des Heeren in zijn hart gewerkt werd? 'Wij toch rechtvaardiglijk; wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben'. (Luk 23:41). Wat betekent dat? Hij erkende zijn *eigen strafwaardigheid* en *Gods rechtvaardigheid*. Hij kende dus zijn zonde en beled dat hij het waard was dat de Heere hem zou straffen. Hij erkende ook, dat God rechtvaardig was. De Heere kon hem geen onrecht meer doen. Dat is een wezenlijk element van de vreze des Heeren.

In Handelingen 9:31 lezen we van de gemeenten in Judea, Galilea en Samaria, dat zij wandelden 'in de vreze des Heeren en de vertroosting des Heiligen Geestes'. De vreze des Heeren gaat dus gepaard met de *vertroosting des Geestes*. Waar die vreze in het hart is, daar zijn de beginselen van de enige troost in leven en sterven.

In Romeinen 3 tekent de apostel Paulus wie de mensen van nature zijn in hun zonden en in het uitleven van hun zonden. In dat verband zegt hij: 'Er is geen vreze Gods voor hun ogen'. (Rom.3:18). Zij vrezen God niet, daarom hebben zij de zonde lief.

ben en eren van Hem.

Bij de behandeling van het derde gebod zegt de Catechismus dat we de Naam des Heeren niet anders dan 'met vrees en eerbied' moeten gebruiken. Wie de Heere vreest kent een diepe eerbied en hoogachting voor Hem. Zowel de Catechismus (antwoord 120) als de Dordtse Leerregels (Hoofdstuk V, 12) spreken over 'kinderlijke vrees'. Een kind heeft de ouders lief. Kinderlijke vrees komt op uit de liefde. Dat is het grote verschil met 'slaafse vrees'. Daarin ontbreekt de liefde. Daarin is alleen angst, zoals een slaaf bang is voor zijn harde meester.

De Heidelbergse Catechismus zegt het zo teer als er gevraagd wordt waarom Christus geboden heeft God aan te spreken als Onze Vader: 'Opdat Hij van stonde aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vrees en toevorst tot God verwekke' (antwoord 120). Toevorst is vertrouwen. De Catechismus benadrukt dus dat in het ware gebedsleven de kinderlijke vrees des Heeren gepaard gaat met een hartelijk vertrouwen op die God.

Als in de Dordtse Leerregels (Hoofdstuk I,12) gesproken wordt over de vruchten van de verkiezing, dan wordt er gezegd: 'Het waar geloof in Christus, kinderlijke vrees Gods, droefheid die naar God is over de zonde, honger

en dorst naar de gerechtigheid'. Waar de vrees Gods in het hart is, daar is het geloof in Christus, de droefheid over de zonde en een honger naar Zijn gerechtigheid.

In Hoofdstuk V, 12 spreken de Leerregels over de verzekerdheid van de volharding. Daardoor worden de ware gelovigen niet hoogmoedig en zorgeloos gemaakt. Integendeel, die verzekerdheid is een ware wortel 'van nederigheid, kinderlijke vrees, godzaligheid, lijdzaamheid in alle strijd, vurige gebeden, standvastigheid in het kruis en in de belijdenis der waarheid, mitsgaders van vaste blijdschap in God'.

Het gaat hier dus over verzekerde christenen. De vrees des Heeren is dus niet alleen voor minder geoeffenden. Integendeel, hoe meer geloofs oefeningen, hoe meer het wonder gekend wordt dat er in Christus genade is voor zo'n vuile en ellendige zondaar, hoe dieper we vernederd worden en hoe teerder en inniger de vrees des Heeren in het hart wordt.

Het mag uit dit alles duidelijk zijn hoezeer de belijdenisgeschriften de Schrift eerbiedig naspreken als het gaat over de vrees des Heeren.

(wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J. van Ekeveld

van een zeer gedetailleerde reactie in ons kerkelijk blad, wil ik me toch beperken tot de hoofdlijn.

Het wordt de lezer al spoedig duidelijk dat beide auteurs afstand nemen van de verbondsvisie zoals die door ons Schriftuurlijk is bevonden en kerkelijk werd aanvaard. Het zal niet de bedoeling zijn dat in deze recensie onze verbondsvisie uitvoerig wordt verdedigd en onderbouwd.

In het voorwoord geven de auteurs aan dat er sprake is van een verbondscisis. In veel kringen wordt alle accent gelegd op de geloofskeus en de geloofsbelijdenis van de mens. De visie op geloof en kerk raakt op deze wijze los van een duidelijke visie op Gods verbond. We komen in een situatie terecht waarin men het verbond niet meer mist. In het eerste hoofdstuk wordt dit nader uitgewerkt. 'Het verbond lijkt vandaag de dag geëvalueerd. De koersen van het verbond zijn gekelderd op de beursvloer van de kerken'.

Als oorzaak van de devaluatie wordt genoemd de tijdgeest, die wordt gekenmerkt door authenticiteit en individualiteit. De kinderdoop staat als snel onder verdenking van indoctrinatie. Ook onder christenen is een toenemende individualisering. Je kiest voor wat je aanspreekt en wat je raakt. De mythe van de zelfontplooiing houdt velen in de greep. Subjectieve ervaring en beleving worden belangrijker dan voorgegeven patronen en tradities. De kerk wordt een MaChurch met lekkere en lichte kost, afgestemd op de wensen van de consument. Mensen laten hun keuze bepalen voor die gemeente waarin ze zich het meest thuis voelen en zich het best denken te kunnen ontplooiën.

In grote lijnen kan ik de bovenstaande analyse onderschrijven. Beide theologen leggen hier de vinger bij een ontwikkeling die geen kerkverband voorbijgaat. Het is een schadelijke ontwikkeling dat het gevoel van de mens maatgevend is geworden. We doen er goed aan om de gevolgen van de tijdgeest voor ons kerkelijk leven onder ogen te zien. Wat dat betreft worden we hier terecht aan het denken gezet. Tegenover dat individualisme stellen de auteurs terecht dat de constituerende factor van de kerk is: 'God en Zijn werk'.

Zo komen zij tot hun thema: 'het verbond'. Ik citeer verder letterlijk, ook wat betreft het afwijkend hoofdletter-gebruik als het gaat om de Heere: 'God komt in zijn genade tot verloren mensen en belooft hun redding in

Verbondsontzenuwend

Vorig jaar verscheen van de hand van dr. J. Hoek en dr. W. Verboom een paperback met de bedoeling om het verbond opnieuw te waarderen. Prof. dr. J. Hoek is bijzonder hoogleraar Gereformeerde spiritualiteit en docent dogmatiek. Prof. dr. W. Verboom is emeritus hoogleraar geschiedenis van de Reformatie en was onder meer kerkelijk docent catechetiek. Beiden behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland.

De flaptekst vermeldt: 'In dit actuele boek voeren de auteurs een warm en realistisch pleidooi om het verbond tussen God en mensen opnieuw te waarderen. Daarmee roeien zij tegen de stroom in. Hoe komt dat? Hoe kan

de gedachte van het verbond weer relevant worden? Op deze vragen gaan de auteurs eerlijk en praktisch in. Ze analyseren de tijd wat betreft dit thema, delven Bijbelse gegevens op en werken deze uit naar de praktijk van het gemeentelven en het geloofsleven. Een praktijk waarin het verbond weer een centrale plaats inneemt.'

In het Reformatorisch Dagblad van 7 januari 2010 heeft een artikel gestaan naar aanleiding van de presentatie van dit boek op het predikantenconferentie van de Gereformeerde Bond in Doorn. Hoewel het lezen van dit boek mij persoonlijk prikkelt tot het geven

Christus Jezus. Hij richt zijn genadeverbond op en houdt daaraan vast door de geslachten heen, eeuw in, eeuw uit.'

In het tweede hoofdstuk wordt stilgestaan bij 'het verbond volgens de Schriften'. De uitvoerige behandeling van Schriftplaatsen levert nuttige gegevens op. Wat me opvalt is dat in deze Bijbelse beschrijving de betekenis van het verbond van eeuwigheid nauwelijks aan bod komt. Het begint mijns inziens niet met Abraham, noch met Adam, maar met Christus. Wel lees ik op blz. 25: 'Wij geloven dat dit spreken van God waardoor Hij een nieuwe toekomst opende in plaats van de mens te vernietigen, alleen mogelijk was in en door Christus, op Wie in Genesis 3:15 nog slechts bedekt gezinspeeld wordt'. Maar toch mis ik in de Bijbelse analyse het eeuwigheidsaspect, dat ik door de titel verwacht had te zullen vinden. Denk bij voorbeeld aan de laatste woorden van David uit 2 Samuël 23:5.

Wij tasten niet in het duister wat betreft de persoonlijke verbondopvatting van de auteurs. Zij doen op blz. 58 een drietal zeer duidelijke uitspraken:

1. 'We sluiten ons in onze visie op de kinderdoop aan bij Loonstra wanneer deze in het spoor van Heinrich Bullinger stelt dat bij de doop de kleine dopelingen moeten worden beschouwd en behandeld als gelovigen. Door de doop als zegel van Gods belofte staan wij met onze kinderen in de nieuwe werkelijkheid van het Koninkrijk van God. Deze heilshistorische situatie moet heilsordelijk worden uitgewerkt in een leven van geloof en dagelijkse bekering. We kunnen de uitwerking van de doop door hardnekkig ongeloof tenietdoen'.
2. Met Cornelis Graafland stellen wij dat 'aan verbond en verkiezing beide hun eigen bijbels gewicht dient te worden toegekend. Er bestaat tussen beiden een diepe relatie, maar deze heeft niet tot gevolg, dat de één onder de heerschappij van de ander wordt geplaatst'.
3. En met Jan van Genderen stemmen we in: 'Dat de beloften van God die ons in het genadeverbond gegeven zijn, niet veranderd mogen worden in verzekeringen die alleen voor de uitverkorenen in Christus bestemd zijn'.

U begrijpt dat we het hier drie keer hartelijk mee oneens zijn. Wij beschouwen de kleine dopelingen niet als gelovigen; wij plaatsen het gena-

deverbond inderdaad onder beheersing van de verkiezing; en wij zien de beloften wel degelijk als bestemd voor de uitverkorenen. Het lezen van 'Eeuwige vriendschap' heeft me ook beseft niet van onschriftuurlijkheid van onze opvatting kunnen overtuigen.

We willen de auteurs recht doen door ook te noemen dat zij wel afstand nemen van verschillende hedendaagse verbondsbeschouwingen, waarin God afhankelijk gemaakt lijkt te worden van de mens. Terecht stellen zij: 'Wie eenmaal deze weg opgaat, raakt naar onze overtuiging het zicht op de soevereine God van de Bijbel, die van eeuwigheid tot eeuwigheid Zichzelf is, kwijt'.

Doordat we niet mee kunnen met de eerdergenoemde stellingen lukt het ons ook niet om de hoofdstukken "Het verbond en de christen persoonlijk" en "Het verbond en de christelijke gemeente" aan te bevelen. Ik doe zo maar een greep:

In het hoofdstuk "Het verbond en de christen persoonlijk" lees ik veel dat mij de haren ten berge doet rijzen. Met de doop zou God beginnen, niet alleen met Zijn belofte, maar ook met ons geloof. Het geloven versmalt tot 'God voor betrouwbaar houden en daarom op zijn belofte van heil vertrouwen'. We zouden delen in dat heil van God omdat Hij voor ons koos. Letterlijk schrijven zij: 'Geen mens hoeft te wachten op Gods eerste stap, want God heeft die allang gedaan. Als wij dan de stap naar God doen, is dat nooit de eerste stap, maar altijd een tweede, een door God Zelf bewerkte stap.' En: 'We mogen weten te zijn uitverkoren omdat we door Christus delen in het heil. Vanwege het verbond is Christus de spiegel van *onze* verkiezing. 'Zelfs lijkt er voor de auteurs een vanzelfsheid te bestaan tussen de doop en de Heilige Geest. De beloften van God worden mijns inziens van hun kracht ontdaan als er staat: 'God belooft zijn heil, maar dat is alleen maar werkelijkheid in het geloof. Dat God zijn heil belooft, geeft de doorslag, maar het geloof is nodig, anders wordt de belofte door ongeloof krachteloos gemaakt'.

We zouden onze kinderen als volgt moeten catechiseren: 'Dat betekent dat jij van Jezus bent en niet van jezelf. Hij heeft je losgekocht van de duivel en Hij wil dat jij Hem als jouw Heiland leert kennen en dienen. Zo mag jij er zijn. Het gaat uiteindelijk om het ja-zeggen op de genadevolle

relatie die in de doop werd betekend en bezegeld'. Ik krijg de indruk dat de auteurs ons rekenen onder degenen die het verbond verwaarlozen. De onderscheiding uitwendig en inwendig zou tekort doen aan het feit dat God het echt meent als Hij ons en onze kinderen in zijn verbond opneemt. De bevindelijke kennis van de drie stukken zou nota bene een overaccentuering zijn van het gevoel in het geloofsleven en een rationeel systeem. De relatie tussen verkiezing en verbond vervaagt door te stellen dat de verkiezing ons wijst op de eeuwigheid en het verbond op de tijd.

In het laatste hoofdstuk "Het verbond en de christelijke gemeente" is de gemeente een verbondsgemeente. De prediking is een verbondsprediking. Gemeenteleden vormen samen het gezin van God, onze Vader, niet voor niets noemen gemeenteleden elkaar met de Bijbelse naam broeders en zusters. Hun onderlinge band ligt in de relatie met Christus Jezus, de oudste Broeder in het gezin van God. Verdeeldheid is het gevaarlijkste wapen van de duivel. 'Waarom zouden we niet zoeken naar datgene wat ons verbindt en niet naar wat ons buiten Hem van elkaar scheidt?' Er is nog veel wat ze zouden kunnen aanroeren, maar we laten het hier bij.

De auteurs hebben geprobeerd om in dit werk de vastheid van Gods verbond te onderstrepen. Dit blijkt uit de titel: 'Eeuwige vriendschap'. Volgens mijn bescheiden mening zijn zij daar niet in geslaagd. Eeuwige vriendschap duurt van eeuwigheid en tot in der eeuwigheid! Hier gaat de vriendschap uiteindelijk ten onder door het ongeloof van de zondaar. Ik zou geen verbondopvatting weten waarin de vastheid van Gods verbond duidelijker wordt geleerd dan in de verbondsvisie van ds. G.H. Kersten. Waar de band tussen verkiezing en verbond behouden blijft, is inderdaad sprake van eeuwige vriendschap. Laten we van harte in deze lijn blijven en mét ds. G.H. Kersten waken tegen een 'verbondsontzuwende leer'. Want deze blijkt helaas actueel!

**"Eeuwige vriendschap",
door dr. J. Hoek & dr. W. Verboom;
uitg. Boekencentrum - Zoetermeer;
ISBN 978 90 239 2418 0;
144 blz.; € 14,90.**

Nunspeet,

ds. A. Schot

Avondschemering van het leven

Gedachten in de poort

De poort wijst niet alleen naar een ingang in een stad of een woning. De poort wijst ook naar een vergaderplaats. In oude tijden was men gewoon in de poort (een gewelfde ingang met zitplaatsen,) samen te komen, om daar zaken van algemeen belang te behandelen, vooral rechtszaken, of koophandel te drijven, of tot gezellig verkeer.

In de poort werden dus belangrijke zaken besproken en beslist. Daar zijn vele voorbeelden van te vinden in Gods Woord. Als belangrijke zaken de aandacht vroegen, kwamen de oudsten van het volk naar de poort en handelden daar de zaken af. De gezelschappen van de vromen werden dan ook vergeleken met de samenkomsten in de poort. Helaas zijn er van deze bijeenkomsten van de ouden weinig meer te vinden.

Wij hadden het voorrecht te mogen zijn op een bijeenkomst van de oudsten in de poort. Er werd gehandeld over het geheim van Pasen. Gewezen werd naar de brief van Paulus aan de Romeinen. 'Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking'.

Aan een van de ouden werd gevraagd daarover te spreken. Hij was van God geleerd en dus een ware godgeleerde. Hem was in de kracht van zijn leven een krachtig halt toegeroepen. Zijn natuurlijke levensverwachting werd door God afgebroken. Met een opgescheurd leven werd de zonde tot zonde en de schuld tot schuld. Wat onbekeerd zijn is, werd beleving, en dat toonde de scheiding tussen God en zijn ziel. Zonder God op de wereld, een hemelhoge schuld en een doorleefd geestelijk onvermogen werd ingeleefd. Hij werd een verloren mens.

In de poort stond hij bekend als een doorgeleid mens. Slecht spaarzaamelijk sprak hij over de geschonken weldaden. Nu mocht hij daarvan spreken. Het is duidelijk dat geloofskennis van de verwerving onderscheiden is van de toepassing van de weldaden. Hoe

ver een ziel ook mag inblikken in het verworven heil, er zal altijd een gemis overblijven. De ziel kan niet rusten dan alleen daar waar God Zelf gerust heeft. Daarom leidt de Heilige Geest na de onderhandeling naar de afhandeling. Het werd een ogenblik stil in de poort. Zou hij nu doorgaan? Een wonderlijke bewogenheid werd ervaren. De zalving van de Heilige Geest gaf getuigenis aan de woorden.

Hij sprak: 'Ik moest het oordeel leren aanvaarden. Er was een einde aan Gods verdraagzaamheid en Gods tuchtroede zou de wereld treffen. Daar leerde ik het oordeel aanvaarden. Daarna werd ik in het oordeel betrokken. Als het oordeel kwam, zou ook mijn gezin niet verschoond blijven. Kon ik dat aanvaarden? Hartelijk mocht ik aan de zijde van God vallen.

'Wij weten nu dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen die onder de wet zijn; opdat alle mond gestopt worde en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij'. Daarna werd ik zelf in het oordeel betrokken. Gods oordeel zou ook over mijn leven gaan. Ik mocht ervaren dat Gods recht zoet was en dat leerde dat ik vonniswaardig was. Gods rechtvaardigheid vroeg voldoening en daar stond van mijn kant niets tegenover. Alles wat ervaren was en alle Gods ontmoetingen konden het rantsoen Gods niet geven. Gods rechtvaardigheid stelde niet alleen vonniswaardig, maar eiste ook uitvoering van het vonnis. Daarvoor mocht ik hartelijk buigen. Gods deugden waren mij lief boven alles.

*Ik heb gedaan, wat kwaad is
in Uw oog;
Dies ben ik HEER',
Uw gramschap dubbel waardig;
'k Erken mijn schuld,
die U tot strafbewoog;
Uw doen is rein,
Uw vonnis gans rechtvaardig.*

Op dat ogenblik verwachtte ik de uitvoering van het vonnis. Strafwaardig en helwaardig van mijn kant en van Gods kant alleen maar heilige rechtvaardigheid. Op dat ogenblik werden

mijn ogen geopend en mocht ik inblikken in het heiligdom. Ik hoorde de stem van mijn gezegende Borg. 'Om Sions wil zal ik niet zwijgen, en om Jeruzalems wil zal ik niet stil zijn, totdat haar Gerechtigheid voortkome als een glans, en haar Heil als een fakkel die brandt'.

Op grond van Zijn Borggerechtigheid kan Hij niet zwijgen. Zijn volkomen bloedprijs is de garantie van het bestaansrecht van Zijn Sion. Als Zijn gekochte Gemeente in het gericht wordt betrokken is Hij aanwezig als hun Borg en Middelaar. Hij heeft aan al de voorwaarden voldaan. Zijn spreken in het gericht bevat op grond van de rechtsovervoldoening, de eis van de vrijspraak. Daarop is het getuigenis van de Rechter gegrond'.

Met diepe bewogenheid beluisterden wij de uitspraak. De geheimen van Jesaja 43 werden verklaard en toegezekend. 'Maar nu, also zegt de HEERE, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne'.

De oude pelgrim sprak. 'Ik werd voor tijd en eeuwigheid overgenomen.

De Heilige Geest bevestigde het uit het Woord. 'Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken. Want Ik ben de HEERE uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland; Ik heb Egypte, Morenland en Seba gegeven tot uw losgeld, in uw plaats'.

De Heere verhief mij op dat ogenblik boven het stof. Het recht Gods was mij zoet en wonderlijk. Wat ik toen niet besepte, moest ik wel beleven. De stormen en de golven bedreigen het leven uit God. De vuurgloed van verzoeking, laster en hoon trachten alles te verteeren wat God geschonken had. Maar steeds werd ik door de Heilige Geest onderwezen, met de woorden: 'Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne'.

Dat verhief boven de omstandigheden en deed ervaren dat ik voor Gods rekening was. Hij zal de twistzaken van Zijn volk richten'.

Wat is de les van Pasen? Pasen geeft een levensgrond en een levensrecht. Het leven zal boven de dood triomferen. Pasen geeft toekomstverwachting. 'Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt. Die overwint, Ik zal hem geven te eten van het Manna Dat verborgen is, en Ik zal hem geven een witten keursteen, en op den keursteen een nieuwen naam geschreven,

welken niemand kent, dan die hem ontvangt'.

Hij zweeg en de Heilige Geest gaf getuigenis. Nadat wij gezongen hadden en elkaar Gode mochten bevelen, verliet het gezelschap de bijeenkomst in de poort.

De gedachten vermenigvuldigen zich. De samenkomsten van de ouden in de poort zijn verdwenen. De poorten

worden nu bezocht door een ander geslacht. De woorden van Jezus blijven nieuw. 'En Hij zeide tot hen: Daarom, een iegelijk schriftgeleerde, in het Koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk een heer des huizes, die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt'.

Dirksland,

ds. P. Blok

BOEKENNIEUWS

"Huiswaarts" (Gezinsleven in eeuwigheidsperspectief), door Edward Hartman; uitg. De Groot Goudriaan, Utrecht; ISBN 978 90 8865 108 3; 317 blz.; € 24,90.

'Er zijn weinig dingen die zo in ons vooruitzicht liggen dan de dood'. Een veelzeggend zinnetje uit de Inleiding op het boek "Huiswaarts" van de hand van de Amerikaanse predikant Edward Hartman. Zoals de ondertitel duidelijk maakt gaat het om 'gezinsleven in eeuwigheidsperspectief'. De schrijver vertelt dat hij tijdens een studieopdracht aan de universiteit van Westminster het bekende werk van William Perkins, 'Stervenskunst', in handen krijgt. Diezelfde morgen ontvangt hij het bericht dat zijn vrouw een hersentumor heeft, waaraan zij in korte tijd overleed. Vanuit deze aangrijpende, persoonlijke ervaring en het boek van Perkins schrijft de auteur over het godvrezende huisgezin. Het gezinsleven behoort in het licht van de eeuwigheid te staan. In tien hoofdstukken wordt het onderwerp aan de orde gesteld. Op een praktische en pastorale manier kunnen we lezen hoe de Puriteinen de plaats van de man en vrouw zagen in huwelijk en gezin. Huisgodsdienst komt uitvoerig aan de orde. De centrale plaats en de zegen van de zondag. Ook het reageren op tragische gebeurtenissen en de gedachten van een tweede vrouw en moeder. Hartman laat regelmatig meekijken in het eigen gezin en het eigen hart. Hij wil zijn ervaringen vruchtbaar maken voor anderen. Aan het slot van de hoofdstukken treffen we enkele vragen voor verdere studie en overdenking. In "Huiswaarts" is ook "Stervenskunst" van Perkins opgenomen, voorafgegaan

door een korte levensschets van deze Puritein. Als een rode draad loopt de persoonlijke ervaring van Hartman door het boek heen. Dat blijkt ook uit het laatste hoofdstuk van de hand van Emily Hartmann-Potts, Hartmans tweede vrouw. Dit boek geeft de gelegenheid kennis te nemen van de nalatenschap van de Puriteinen over huwelijk en gezin vanuit de noodzaak om met God verzoend te worden en eenmaal zonder verschrikken voor God te kunnen verschijnen. Daarbij moet de lezer beseffen dat het persoonlijke levensverhaal van de schrijver regelmatig terugkomt. Het boek is zodoende een 'mix' van theologie en praktijk. Duidelijk is dat leer en leven zoals de Puriteinen die voorstonden in de 21^e eeuw nog niets aan actualiteit hebben ingeleverd.

Moerkapelle,

ds. W. Harinck

"Bloemen in het land, verhalen uit het leven van Gods kinderen", door B. Hoogwerff; uitg. Den Hertog, Houten; ISBN 978 90 332 2333 7; 68 blz.; € 9,90.

Het boekje "Bloemen in het land" speelt zich voor een groot deel af in de Hoekse Waard. Verschillende kinderen van God hebben daar gewoond. Hun leven getuigde van het werk van Gods Geest in hen. In dit boekje wordt in twaalf verhalen verteld over het leven van Gods volk en Wie de Heere voor hun is. Deze verhalen zijn, zoals te lezen is op de kaft, gebaseerd op historische feiten.

Het boekje is vooral bedoeld voor jonge kinderen, ongeveer vanaf 5 jaar. Het is op kinderniveau geschreven. Er staan veel mooie tekeningen in van Rino Visser.

Eén van de verhalen gaat over Aart van Bezooijen. Hij was eerst schipper, toen cafébeheerder. Maar toen de Heere hem bekeerde, kon hij geen caféhouder meer zijn.

Het tweede en derde verhaal gaat over Koos Kooijman die gaat verhuizen naar Lisse. Er is in Maasdam geen werk meer voor vader. 'Moeder staat op een dag op de kinderen te wachten. 'Kinderen', zegt ze, 'we mogen verhuizen hoor! De Heere heeft tot me gesproken. Uit Zijn Woord: 'Ga uit uw land en uit uw maagschap en uit uws vaders huis naar het land dat ik u wijzen zal'. 'Nu kunnen we gerust naar Lisse gaan. De Heere gaat mee. Wat ben ik nu blij!' Bloembollenbedrijf Segers uit Lisse biedt Kooijman werk aan. Zelfs voor het geld voor de verhuizing wordt gezorgd. Wat zorgt de Koning der koningen goed!

Er wordt een beschrijving gegeven van Gods kinderen die samenkomen in het huis van Rengert Segers, van ds. Overduin die het beroep heeft aangenomen, en van de begrafenis van de moeder van Koos Kooijman. Door een omstander werd opgemerkt dat er een Koningskind begraven werd.

Een volgend verhaal gaat over mevrouw Van der Bijl uit Puttershoek die een schipper van een veerboot vermaant over het kaartspel. Ze gooit de kaarten in de Oude Maas. Later komt de schipper vertellen dat de Heere hem toen heeft laten zien dat hij een groot zondaar was en dat de Heere Jezus nu alles voor hem geworden is.

Als mevrouw Van der Bijl op haar sterfbed ligt, mag ze aan haar kinderen vertellen dat iemand uit haar nageslacht predikant zal worden. Zo zorgt de Heere voor Zijn eigen werk. Ook over ds. P. van der Bijl is een hoofdstuk opgenomen.

Een mooi hoofdstuk gaat over Belia Harst, een Joods meisje. Zij leert al jong de Heere Jezus kennen. Belia heeft veel geleerd van mevrouw Van Houwelingen.

De laatste twee hoofdstukken gaan over het Koninklijk Huis, over prins Johan Willem Friso die op de veerboot verdrinkt voor Strijensas. De boot slaat in de storm om. Zijn zoon Willem (Willem V) krijgt in zijn jonge leven de pokken, maar de Heere spaart hem.

In de verantwoording van het boek zijn door de schrijver per hoofdstuk enkele opmerkingen opgenomen over de beschreven families. Het is een handzaam boek, zeer geschikt om voor te lezen voor jonge kinderen. Ik hoop dat dit boek veel gebruikt mag worden in gezinnen met jonge kinderen. De verhalen wijzen op

de zorg van de Heere voor Zijn kinderen. Daardoor kunnen onze kinderen jaloers gemaakt worden op het leven met de Heere. Van harte aanbevolen.

Veenendaal, D. van Wijngaarden

“Verhindert hen niet”; redactie M.M. Natzijl, samenstelling: B.W. Drost; uitg. Bond van Zondagscholen Gereformeerde Gemeenten; 150 blz.; bestelmogelijkheid: door overmaking van € 5,- op ING-rekening 2374810 t.n.v. genoemde Bond, of per email bij bwdrost@klikSAFE.nl.

Na de foto op de voorkant, waarop de zondagsschoolkinderen (zielen op reis naar de eeuwigheid...) van Hardinxveld-Giessendam bij het 75-jarig jubileum staan, volgt een lezenswaardige en leerzame bundel. Deze bundel verscheen ter gelegenheid van het veertigjarig jubileum van de Bond van Zondagsscholen der Gereformeerde Gemeenten. De kern hiervan staat in het voorwoord: Markus 10:14: 'Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert hen niet; want derzulken is het Koninkrijk Gods'. Hierna volgt van verschillende (overleden) ouderlingen en predikanten binnen de kring van onze gemeenten een bijdrage, hetzij een interview of de tekst van een lezing gehouden tijdens een jaarvergadering.

Ds. R. Boogaard werd een interview afgenomen. Vanaf de oprichting was hij voorzitter van het bestuur van de Bond van Zondagsscholen. Zijn gedachten gingen tijdens dit interview terug naar één van de jaarvergaderingen. Een vraag werd toen gesteld, die wij ook in 2011 maar nooit moeten vergeten: 'Wat moet je voor een antwoord geven als een kind vraagt, hoe je een nieuw hart moet krijgen?' Het antwoord op die vergadering was: Er was eens een klein meisje dat na schooltijd altijd naar de schuur ging en daar bad: Heere, ik ken U niet, wie bent U toch? Leer het mij toch...' Later is dat meisje een geoefend kind des Heeren mogen worden.

Een van de predikanten zei tijdens het 25-jarig bestaan van de bond dat Maarten Luther en John Knox er ook het belang van hebben ingezien om kinderen te onderwijzen, zoals staat in Deuteronomium 6:7: 'En gij zult ze uw kinderen inscherpen, en daarvan spreken...' Krachtig en zakelijk begint het referaat van wijlen ouderling J. de Jager: 'De titel is bewust gekozen. De woorden zijn onomkeerbaar. De titel van zijn referaat luidt: begripsbepaling en inplanting van het geloof'. Hij citeert: 'Die hebbelijkheid die in de wedergeboorte zijn ingeplant (waarvan het geloof het voornaam-

ste is) gaan functioneren: er komt een doorleefd gemis van God, de overtuigde mens begint zichzelf te veroordelen, enz. Ziet u maar eens Christen in John Bunyans Christenreis; hij gelooft vast dat de stad verbrand zal worden en dat hij zal omkomen als er geen weg ter ontkoming is'. Waardevol om dit te lezen en door te geven aan onze kinderen! Nuchter wordt iets verderop in de bundel opgemerkt: 'Dat leiders en leidsters van onze zondagscholen natuurlijk geen preek houden. In de eerste plaats niet wat de lengte betreft van uw vertelling, maar wat belangrijker is: u verricht geen ambtelijke dienst bij de vertelling. U strooit het zaad van de Schrift, naar de bevatting van de kinderen die aan uw zorgen zijn toebetrouwd, niet meer en niet minder'.

Als een praktische wens met betrekking tot de inhoud van de vertelling willen wij vermelden: 'Niet het vele is goed, maar

het goede is veel!' aldus een van de predikanten. Ook nuttig om te onthouden, nietwaar?

Ds. G. J. van Aalst vestigt de aandacht op het gebedsleven. Hij gaat in op de inhoud, houding en tijdsduur van en bij het gebed. Zo kunt u in deze bundel lezen dat er veel werk verricht wordt voor onze kinderen die met ons op reis zijn naar de allesbessende en nimmer eindigende eeuwigheid. Nog één ding: Op de laatste twee bladzijden vindt u een overzicht van bestuursleden. Gelukkig dat er voor dit werk nog steeds mensen zijn. Maar laat bovenal dit boekje gebruikt mogen worden om mensen te ontvangen die door Gods Geest leren uitzien naar het werk vanuit Gods vrijmachtig welbehagen in de harten van onze kinderen, opdat waar wordt: "Het zaad zal Hem dienen" (Psalm 22:31a).

Oud Beijerland,

ds. G. Pater

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Kampen:

ds. L. Terlouw te Barendrecht;

Te Opheusden:

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord.

BEDANKT

Voor Groningen:

ds. M. Joosse te Hendrik-Ido-Ambacht;

Voor Oostkapelle:

ds. W. Visscher te Amersfoort;

Voor Sunnyside (U.S.A.): ds. P. van

Ruitenburg te Chilliwack (Canada);

Voor Zoetermeer (voor het zendingswerk in Albanië): ds. D. de Wit te Rijssen-West.

■ AFSCHEID DS. F. MULDER

Wij delen u mede dat ds. F. Mulder, in verband met zijn vertrek naar de Gereformeerde Gemeente van Rheden, afscheid van onze gemeente hoopt te nemen in een dienst op **woensdag 11 mei** in ons eigen kerkgebouw. Deze dienst begint om 19.30 uur.

Kerkenraad Gereformeerde
Gemeente Wageningen

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOUDA 4 FEBR. 2011 TE ZOETERMEER

Namens de roepende kerk van Gouda opent ds. G.W.S. Mulder de vergadering. Hij

laat zingen Psalm 119 :25 en 45, leest Luk. 10:38-42 en gaat voor in gebed.

De tijdelijke voorzitter in het bijzonder ouderling Bregman welkom, die na een ernstige ziekte weer in ons midden mag zijn.

De tijdelijke voorzitter memoreert vervolgens de volgende zaken:

Op 9 januari is in de leeftijd van 82 jaar overleden oud-diaken G.W. de Peinder van de gemeente Benthuisen. Vanaf 1968 tot 2009 mocht hij dienen in het ambt. De Heere gedenke de familie die achtergebleven is.

Ouderling L. v.d. Hoek en ouderling A. v. Waaij herdachten beiden 25 jaar in het ambt van ouderling gediend te hebben.

Op 4 december 2010 is ds. A. Bac, oudherder en leraar van de gemeente Boskoop overleden.

Hij diende die gemeente van 5 september 1972 t/m 18 oktober 1977 met liefde en ernst, toewijding en vriendelijkheid. Bovendien heeft hij in het midden van deze classis het nodige aan werk mogen verrichten. Wij mogen zeker geloven dat hij is ingegaan in de rust die er overblijft voor het volk van God. De Heere gedenke ook zijn weduwe en de kinderen.

Ds. Mulder spreekt vervolgens een meditatie uit naar aanleiding van Lukas 10:38-42. Het moderamen wordt als volgt samengesteld. Preses: ds. W. Harinck, assessoren: ds. G. Clements en ds. J. van Rijswijk, quaestor:

oud. G.M. van Winkelen en scriba: oud. J. Bloemendaal.

Ingekomen is een brief d.d. 26 januari 2011 van de classis Amsterdam, waarin gevraagd wordt of, naast de hulp die reeds geboden wordt, ds. G.W.S. Mulder bereid is het hulpconsulentschap van de gemeente van Lisse op zich te nemen. Dit in verband met de emeritering van ds. C. Neele. Ds. G.W.S. Mulder zegt desgevraagd hiertoe bereid te zijn, waarna de vergadering besluit aan dit verzoek gevolg te geven. De andere classispredikanten blijven, evenals ds. Driessen en ds. Paul, bereid waar nodig hulp te bieden.

Ouderling G.H. Verweij licht als voorzitter van de commissie van advies SGZZH het jaarbericht 2010 toe. Opnieuw onderstreept hij de vraag om te bewerkstelligen dat bewoners worden opgenomen uit eigen achterban en ook dat er voldoende personeel uit onze gemeenten de verzorging gaat bieden. Naast andere zorgen die er zijn en geweest zijn, is dit onze grootste zorg. Door de komst van de zorgzwaartepakketten, die van overheidswege nu de basis vormen voor de bekostiging, is het van extra belang om financieel de vinger aan de pols te houden. Mede omdat bewoners met een grotere zorgbehoefte en op latere leeftijd dan voorheen opgenomen worden, is de verblijfsduur nu korter maar de zorg veel intensiever.

Nu de bekostiging van de pastorale werker in de huizen voor rekening van Cedrah komt, wordt gevraagd of de bijdrage vanuit de gemeenten aan de Vrienden van Cedrah voldoende is om deze kosten hiermee te voldoen. Ouderling Verweij antwoordt dat dit bijna het geval is. Een iets hogere bijdrage zou het geheel kostendekkend maken. Verder wordt gevraagd om met cijfers en percentages te illustreren is hoeveel bewoners en personeel in de Cedrah-huizen uit onze gemeenten komen. De voorzitter van Commissie van Advies zegt dit toe.

Op de vraag hoeveel senioren uit onze gemeenten naar een Cedrah-huis gaan en hoeveel naar een plaatselijk zorgcentrum, antwoordt ouderling Verweij dat deze cijfers niet voorhanden zijn. Wel verwijst hij naar het rapport van het Deputaatschap Diaconale en Maatschappelijke Zorg aan de Generale Synode 2010 waar een toekomstscenario geschetst is over de te verwachten ontwikkelingen op het terrein van de zorg voor ouderen.

De voorzitter vat het geheel samen door een appèl te doen op onze kerkenraden en gemeenten om een goed gerucht voort te brengen van onze huizen zodat er voldoende bewoners en personeel mag zijn en blijven uit onze gemeenten.

Een gemeente vraagt de classis een gesprek

aan te gaan met het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van het Driestar College over de identiteit, de binding aan de belijdenis en het uitdragen daarvan in het schoolleven in het algemeen, alsmede het beleid inzake het gebruik van de Herziene Statenvertaling.

Op verzoek van de voorzitter wordt dit agendapunt toegelicht. Er is regelmatig overleg als (commissie van de) kerkenraad met basisscholen en ook met het Driestar College. De indienende gemeente wenst wat betreft het Driestar College dit gesprek te verbreden tot de classis, eventueel de Particuliere Synode Noord-West, omdat vrijwel alle gemeenten uit deze classis voedingsgebied zijn van het Driestar College en ook enige gemeenten uit andere classis.

Een afgevaardigde onderstreept dat ook van onze Generale Synode het appèl uitgaan is: "kerkenraden let op uw scholen". Uit de bespreking die hierop volgt blijkt dat het gevoelen om in gesprek te gaan breed wordt gedragen. Wel wordt opgemerkt dat dit gesprek vooralsnog beperkt moet blijven tot het Driestar College, omdat het voedingsgebied van Driestar Educatief nog weer aanzienlijk groter is.

Ten aanzien van de te volgen route besluit de vergadering om hierin de geëigende weg te gaan. Op 17 februari 2011 zijn kerkenraden uit het voedingsgebied uitgenodigd voor een bijeenkomst met het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. De kerkenraden worden opgewekt om ieder tenminste twee afgevaardigden naar deze bijeenkomst te laten gaan. Intussen zal de kerkenraad van de gemeente die het punt heeft ingediend met de Raad van Toezicht overleg hebben hoe deze Raad staat ten opzichte van de onderwerpen die nu aan de orde zijn en op welke wijze er door de classis op de meest zinvolle manier blijvend contact kan worden onderhouden.

Ter vergadering ligt een drietal voorstellen van de classicale evangelisatiecommissie (CEC) die om goedkeuring vragen.

Ouderling Van Bokhoven licht het beleidsplan van de Stuurgroep toe. Dit plan bestaat uit een visie op het evangelisatiewerk in Het Kompas en een strategie om de visie te verwezenlijken.

In de visie wordt aandacht gegeven aan de doorontwikkeling van het inloophuis. Zo wordt gedacht aan de uitbouw van de kinderclub met een tienerclub en aan samenwerking met de kinderclub van onze gemeente in Den Haag. Ook het houden van korte themabijeenkomsten voor inloopbezoekers en het uitbreiden van het maaltijdproject is hierin voorzien. Om de buurt meer te betrekken bij het inloophuis spreekt de visie over invoering van straatwerk in de buurt Oostbroek – Rustenburg.

In dit visiedocument wordt eveneens aandacht gegeven aan het diaconale aspect binnen het evangelisatiewerk.

Bij de uitwerking van deze plannen, die gefaseerd uitgevoerd gaan worden, komt naar voren dat er behoefte is aan meer vrijwilligers en dat op termijn een grotere ruimte noodzakelijk is. Het is belangrijk om het werk in het classicale inloophuis meer onder de aandacht te brengen van de classisgemeenten. Uiteraard brengen deze activiteiten meer kosten met zich mee dan nu het geval is.

Uit de vergadering wordt de vraag gesteld om het diaconale aspect binnen het evangelisatiewerk meer uit te werken, temeer ook omdat in een gedeeltelijke diaconale bekostiging is voorzien. Dit zal door de commissie worden meegenomen.

Er wordt gevraagd of voorgestelde vermindering van het aanbod voor de inloop de eigen plannen niet ondermijnen. Dit is niet het geval omdat hiervoor andere activiteiten in de plaats komen die gericht zijn op het kerndoel evangelisatie. Verder wordt opgemerkt dat de bezoekers van het inloophuis niet het gehele gesprek moeten bepalen, maar dat er ruimte moet blijven voor een inbreng door de vrijwilliger vanuit het Woord.

De voorzitter stelt vast dat het beleidsplan breed wordt gesteund door de classis en als zodanig wordt overgenomen. Er is waardering voor deze doordenking van het werk in Het Kompas.

Omdat de heer M.A. Vos vanwege zijn leeftijd dit jaar zijn werk als coördinator afbouwt is er een voorstel voor een nieuw te benoemen coördinator. Voorgesteld wordt de huidige plv. coördinator, broeder C.G. Tuinstra, diaken van de gemeente Delft, per 1 juni 2011 in zijn plaats te benoemen. De vergadering gaat hiermee akkoord.

Ds. Clements brengt de grote waardering onder woorden die de classis heeft voor het pionierswerk dat de scheidende coördinator bij de start en de verdere opbouw van het inloophuis verricht heeft in de afgelopen vijf jaar.

De penningmeester van de CEC, ouderling G.M. van Winkelen, licht deze begroting toe. Hij geeft aan dat een classisgemeente bezwaar heeft tegen de verhoging van € 2,50 naar € 4,00 per lid en dooplid. De penningmeester geeft toe dat de verhoging fors is, temeer omdat er een overschot is begroot. Dit laatste vindt haar oorzaak hierin dat er net voor het gereed komen van de definitieve begroting enkele grote giften binnengekomen zijn, die het saldo over 2010 een stuk gunstiger maken.

De penningmeester voert aan dat de bijdrage deze afgelopen vijf jaar ongewijzigd is gebleven, terwijl de activiteiten zijn toegenomen. Nu we nog een stap vooruit zetten kost dit ook geld.

De voorzitter concludeert dat de begroting 2011 van de CEC vastgesteld is.

Verkiezing van afgevaardigden voor de Particuliere Synode Noord-West te houden op 19 mei 2010 te Amersfoort.

Voor de predikanten worden als primi gekozen: ds. G. Clements, ds. W. Harinck, ds. A.B. van der Heiden en ds. G.W.S. Mulder; secundus is ds. J. van Rijswijk.

Als primi voor de ouderlingen worden gekozen: J. Bloemendaal, A.G. Bregman G.H. Verweij, G.M. van Winkelen. Als secundi, in volgorde, de ouderlingen: P.A.

van Bokhoven, G.D. Pas, J.J. Grandia en J. Mastenbroek.

Als roepende kerk wordt 's-Gravenhage aangewezen. De volgende vergadering zal plaatsvinden op 1 juli 2010, als een kandidaat het beroep naar een van de classisgemeenten mag aannemen. De volgende reguliere vergadering is op 7 oktober 2011.

Op verzoek van de voorzitter laat ouderling J.J. Grandia zingen Ps. 86:6 en gaat voor in dankgebed.

J. Bloemendaal, scriba

o.a. zending, evangelisatie, Jeugdbond en kerk.

Openingstijden: 9.00 tot 16.00 uur. Veiling om 15.00 uur.

Locatie: Hallen van Onderwater, naast tuincentrum Overvecht, ingang: Achterweg Zuid 33, Lisse. Meer informatie: www.snuffelmarktlisse.nl

■ FIETSTOCHT TE GENEMUIDEN E.O.

Op **zaterdag 21 mei** wordt er door de gezamenlijke verenigingen van de Geref. Gemeente te Genemuiden een fietstocht georganiseerd door een prachtig stukje natuur.

Onderweg zijn er consumpties te koop. De opbrengst is t.b.v. de jeugdbondactie "Wordt vervolgd".

Inschrijven tussen 11.00 en 12.00 uur bij het vertrekpunt: kerk, Taghof 3 te Genemuiden.

Deelnemerkosten: volwassenen € 3,50 p.p., kinderen: € 2,50 p.p. en gezin € 15,- maximaal.

■ ORGELEXCURSIE GROTE KERK TE BRIELLE

Op **woensdag 18 mei** organiseert de afd. West van de VOGG een excursie naar het Kam-orgel in de Grote of St.Catharijnekerk te Brielle. Een van de organisten zal uitleg geven over de restauratie en het orgel demonstreren, waarna de aanwezigen gelegenheid krijgen om te spelen. Zowel leden als belangstellenden zijn deze avond welkom. Aanvang 19.30 uur.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

Op zaterdag 23 april ontvingen de dames C.A. de Koning en N. Mastenbroek uit handen van de Barendrechtse burgemeester J. van Belzen een koninklijke onderscheiding. Ze kregen de versierselen, behorend bij het lidmaatschap van de orde van Oranje-Nassau, opgespeld bij hun afscheid van de club Samuël. Mevr. De Koning nam 32,5 jaar geleden het initiatief, in overleg met wat nu de vereniging Helpende Handen is, om kinderen met andere gaven in kerkelijk verband verantwoord bezig te houden. Zij werd daarbij vanaf het begin geassisteerd door mevr. Mastenbroek. Op de clubmiddagen staat steeds het vertellen van een Bijbelverhaal centraal.

Bij de uitreiking van de onderscheiding werd ook gememoreerd het vele kerkelijke werk dat de dames hebben verricht. Vele jaren waren zij actief binnen de zondagsschool Benjamin in Rotterdam-Zuid. Mevr. De Koning had 19 jaar een plaats binnen het bestuur van de bond van zondagsscholen. Beide dames hadden ook

BERICHTEN

■ JUBILEUM INLOOPHUIS HET KOMPAS

Zangavond op **vrijdag 20 mei**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Moerkapelle, Kerkstraat 14, i.v.m. het vijfjarig jubileum van het inloophuis Het Kompas te Den Haag. Sprekers: ds. W. Harinck (opening), dhr. M.A. Vos (terugblik) en dhr. C.G. Tuinstra (voortuitblik). Medewerking van de gemengde koren "Asaf" uit Moerkapelle en "Eben-Haëzer" uit Scheveningen.

■ CONCERT TE DORDRECHT

Concert ter afronding van de cursus koördirectie van de Bond van Zangverenigingen van de Geref. Gemeenten te Dordrecht op **21 mei** aanvang: 19.30 uur, in de Julianakerk te Dordrecht, Mauritsweg 286. M.m.v. cursistenkoor, gedirigeerd door de cursisten, Jan Wisse orgel en diverse instrumentalisten. Collecte t.b.v. de Vluchtheuvel.

■ ORGELCONCERT TE GOUDA

Orgelconcert met samenzang op **zaterdag 14 mei**, aanvang: 20.00 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda, Nieuwe Oostzijde 2b, m.m.v. Chiel Jan van Hofwegen en Kees Geluk. Collecte t.b.v. bestrijding onkosten.

■ ZANGAVONDEN

Opheusden

Psalmzangavond met bovenstem op **zaterdag 14 mei**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente van Opheusden, m.m.v. de Betuwse bovenstemgroep en organist Pieter Heykoop. Opening, meditatie en sluiting door student J. van Laar. Collecte t.b.v. bouwkas kerkelijke gemeente.

Sint-Annaland

Koor- en samenzangavond, te organiseren door de Ring Zeeland van de Bond van Zangverenigingen van de Geref. Gemeenten, op **zaterdag 14 mei**, aanvang: 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Hervormde Kerk te Sint-Annaland. M.m.v. de gemengde koren "Crescendo" uit Kapelle, "VZOS" uit 's-Gravenpolder samen met "Crescendo" uit Tholen, "De Lofstem" uit Scherpenisse samen met "Vox Humana" uit Rilland-Bath. Opening/sluiting door dhr. Van Eenennaam. Collecte t.b.v. de MAF.

■ ROMMELMARKT TE BOSKOOP

Rommelmarkt op **zaterdag 14 mei** van 9.30-16.00 uur, op het parkeerterrein naast de kerk van de Geref. Gemeente te Boskoop, Mendelweg 20. De opbrengst is bestemd voor o.a. de jeugdbondactie "Wordt vervolgd" en besteding binnen eigen gemeente.

■ ACTIEDAG TE KLAASWAAL

Actiedag op **zaterdag 28 mei** t.b.v. de jeugdbondactie 'Wordt vervolgd' nabij/in de kerk van de Geref. Gemeente te Klaaswaal, Havenweg 9. Van 10.30-16.00 uur markt, om 14.00 uur een lezing door ouderling J. Seip over Israël en de evangelieverkondiging in het Midden-Oosten. Tijdens het middagprogramma is er een crèche. Voor vragen: M. Broer, tel. 0186-573528

■ SNUFFELMARKT LISSE

Op **zaterdag 14 mei** hopen de samenwerkende verenigingen van de Geref. Gemeente te Lisse een snuffelmarkt te houden. Tevens zijn er verschillende activiteiten. De opbrengst is bestemd voor

een belangrijke plaats binnen de plaatselijke vrouwenvereniging. Mevr. Mastenbroek is op dit moment nog presidente in Barendrecht, mevr. De Koning was ook een aantal jaren bestuurslid. Daarnaast was er jaren het werk voor de stichting Lectori Salutem, de administratie van de

kerkbode van de classis Rotterdam (26 jaar) en het opstellen van de gemeentegids voor de gemeente Rotterdam-Zuid, nu Barendrecht, van 1987 tot 2010.

Kerkenraad Geref. Gemeente te Barendrecht

Alexanderpolder 10.00 en 15.00 uur stud. Visser; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. De Leeuw; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Sint Annaland 18.00 uur ds. Gunst; Sint Philipsland 14.30 uur ds. Bakker; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.15 uur ds. Van Gelder; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Spijkenisse 19.00 uur (openb. bel.) ds. P. Mulder; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. Boeder; Tholen 18.30 uur ds. Tuinier; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. De Waard; Veen 18.30 uur stud. Baaijens; Veenendaal 15.30 uur ds. Verschuure; Vlaardingen 10.00 uur ds. Paul; Vlissingen 9.30 uur ds. Tuinier en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werken-dam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. Karens; Wierden 18.30 uur ds. J. Karels; Woerden 19.00 uur ds. Van der Net; Wolphaartsdijk 18.30 uur ds. Meeuse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 15.30 uur stud. Baaijens; Zwolle 9.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Vogelaar.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 8 MEI 2011

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalst 14.30 uur (openb. bel.) ds. Karens; Alblasserdam 9.30 uur leesdienst en 16.30 uur ds. Van Gelder; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 17.00 uur ds. Boeder; Arnhem 15.00 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 uur leesdienst en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 uur ds. J. Karels en 19.00 uur ds. Schot; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 14.30 uur ds. Brugge; Bodegraven 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; Den Helder 10.00 uur ds. Heijkamp; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 15.00 uur ds. De Wit; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 uur ds. F. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 18.45 uur ds. Kattenberg; Enkhuizen 10.00 uur leesdienst en 16.00 uur (H.D.) ds. Heijkamp; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. De Leeuw; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Verweij; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Haamstede 15.30 uur ds. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. Terlouw; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30

uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 17.00 uur ds. Kleppe; Hoogvliet 19.00 uur ds. Silfhout; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur ds. Kleppe; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 11.30 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 18.30 uur ds. Moens; Krabbedijke 14.00 uur ds. Van Krimpen en 18.00 uur ds. Golverdingen; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 uur ds. Van Gelder; Leiderdorp 17.30 uur stud. Visser; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Baan; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. Vogelaar; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 15.00 uur ds. C. Harinck; Middelburg-Centrum 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.30 uur ds. De Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Maljaars; Moerkapelle 9.30 (H.D.) en 18.30 uur (doventolk) ds. W. Harinck; Naaldwijk 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur stud. Huijser; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwer ter Aa 10.00 en 18.00 uur ds. Boogaard; Nieuwerkerk Zld 9.30 uur ds. Gunst en 15.30 uur ds. Maljaars; Nijkerk 14.30 uur ds. Van Manen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oostburg 10.00 (H.A.) en 15.00 uur (bev. ambtsdr.) ds. De Heer; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Opheusden 19.00 uur ds. L. Blok; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Schipper; Poortugaal 19.00 uur ds. Joosse; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikerveer 19.00 uur ds. Clements; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-

■ DINSDAG 10 MEI 2011

Barneveld-Centrum 19.30 uur ds. Van Dieren; Brakel 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Den Helder 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Drachten 19.30 uur ds. Hogchem; Leerdam 19.30 uur ds. Verschuure; Meeuwen 19.30 uur ds. Schreuder; Naaldwijk 19.45 uur ds. Brugge; Nisse 19.30 uur ds. Karens; Oosterland 19.30 uur ds. Van Belzen; Ouddorp 19.30 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Mondria; Soest 19.30 uur ds. Joosse; Tholen 19.30 uur ds. Pater.

■ WOENSDAG 11 MEI 2011

Barneveld-Zuid 19.30 uur (H.D.) ds. Bredeweg; Borssele 19.30 uur ds. Melis; Boskoop 19.30 uur ds. Van Gelder; Dinteloord 19.30 uur ds. Tanis; Gorinchem 19.30 uur (Bidstond PS Z-W) ds. Van Aalst; Groningen 20.00 uur ds. Kattenberg; Herkingen 19.30 uur ds. Bakker; Hilversum 19.45 uur ds. Clements; Kamperland 19.30 uur ds. Van der Net; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Van Belzen; Kortgene 19.30 uur ds. Maljaars; Melissant 19.30 uur ds. De Wit; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. G.W.S. Mulder; Oosterend-Texel 19.00 uur ds. Boeder; Oude Tonge 19.30 uur ds. Van

Manen; Puttershoek 19.30 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Beens; Scherpenisse 19.30 uur (tijdrede SGP) ds. Tuinier; Stolwijk 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Veen 19.30 uur ds. Schreuder; Wageningen 19.30 uur (afscheidsdienst) ds. F. Mulder; Westkapelle 19.30 uur ds. Hoogerland; Woerden 19.30 uur ds. Schot.

■ DONDERDAG 12 MEI 2011

Aalburg 19.30 uur ds. Van Dieren; Goudswaard 19.30 uur ds. Schot; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Baan; Ooltgensplaat 19.30 uur (openb. bel.) ds. Bakker; Oostkapelle 14.30 uur (huw.bev.) ds. Tuinier; Opheusden 19.30 uur (voor de Zending) ds. Silfhout; Poederoyen 19.30 uur ds. Moens; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Paul; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. De Leeuw; Waardenburg 19.30 uur (voor de GBS) ds. Van Belzen.

■ VRIJDAG 13 MEI 2011

Aalst 14.00 uur (huw.bev.) ds. Melis; Hardinxveld-Giessendam 15.30 uur (huw.bev.) ds. W.J. Karels; Kamperland 14.30 uur (huw.bev.) ds. Baan; Middelburg-Centrum 14.30 uur (huw.bev.) ds. Van Krimpen; Ridderkerk 12.30 uur (huw.bev.) ds. Joosse en 14.30 uur (huw.bev.) ds. De Leeuw; Tricht-Geldermalsen 14.00 uur (huw.bev.) ds. Labee; Veenendaal 19.00 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder.

■ ZATERDAG 14 MEI 2011

Middelharnis 14.00 uur ds. W. Harinck.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingsdagen: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingsdagen: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Druenen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrij-

dag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornselaan 228, Den Haag.

Openingsdagen: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

ADVERTENTIES

zangvereniging 'Harpe Davids'

kinder-, meisjes-, en gemengd koor

Secretariaat: M.A. v/d Hoeven-Kroon • Brooshoofdstr 7 • 3371 HS • Hardinxveld-Giessendam

Het bestuur van zangvereniging "Harpe Davids" zoekt per ingang van D.V. 1 september 2011 voor haar gemengd koor een

ervaren dirigent(e)

Het gemengd koor gaat uit van de Gereformeerde Gemeente te Hardinxveld-Giessendam. Doelstelling is het zingen en ten gehore brengen van Nederlandstalige psalmen en geestelijke liederen, overeenstemmend met Gods Woord.

Het koor repeteert wekelijks op donderdagavond van 20.15 - 22.00 uur.

Voor algemene informatie kunt u contact opnemen met de voorzitter, dhr. A. de Rover (0184-617572)

Uw reactie (schriftelijk of per e-mail) kunt u tot D.V. 20 mei richten aan het secretariaat t.a.v. M.A. v/d Hoeven-Kroon, harpedavids@kliksafe.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Vakantie op de Veluwe?
www.rusteenweinig.nl

I.v.m. werk in Gouda zoekt vrouw **zelfstandige woonruimte** (geen kamer) in **omgeving Gouda**. Bereikbaar op nr. 0118-56333 of 06-36227785.

Te koop gevraagd ds. J. Mijnders "De man uit het land Uz" tel. 0180-490138

Norwich Ont. / Canada
Vakantiewoning - 2 tot 6 pers.
Informatie w.otten.sr@concepts.nl
of joanne.otten123@gmail.com

DV 28 mei 2011 **FIETSTOCHT**
t.b.v. kerkbouw Aalburg.
Info www.annashoeden.nl
of 0416-691005.

Maria Alm

Vakantie in Oostenrijk?

Wij hebben nog enkele mogelijkheden voor uw vakantie in hoogseizoen en voor- en naseizoen, in eigen sfeer.

Bel of mail ons gerust
e-mail info@appartelwaldemar.eu
www.appartelwaldemar.eu
tel. 0043 (0) 658 271189

Moeite met stropdas knopen?

Moeiteloos met de stropdashulp, iedereen kan het!
In twee stappen een prachtige knoop op de juiste lengte.
Bestel direct op
www.stropdashulp.nl
of bel 0618156006

Vakantiebungalow in Elspeet?

www.plexat-elspeet.nl

Te huur in buitengebied van **Ermelo** vrijst. stenen recr.woning met 2 slpk. op 450 m² eigen grond.
€ 700,- p.m. excl. g.l. Vrij vanaf 1 juli 2011. Inl. 0342-474040

Voor een goedkope en gezellige vakantie te huur mooie stacaravan op minicamping in **SPIJK**.
www.lingehoevespijk.nl.
0183-628864

ISRAËL – 6 daagse reis in de herfstvakantie D.V. 24 oktober - € 975,-

Vraag vrijblijvend ook naar de vele andere reizen.
Hartelijk welkom !

KREIJKES VAKANTIE IDEE
www.kreijkes.nl - 0548-514188

Uitnodiging

Jubileum *De Sandeling*

De Sandeling in Hendrik Ido Ambacht biedt een beschermende woonomgeving voor 37 bewoners die vanwege een psychisch probleem (tijdelijk) niet meer zelfstandig kunnen wonen. Ook ondersteunen wij via ambulante woonbegeleiding 100 cliënten en gezinnen in hun eigen thuissituatie.

Ons doel is om mensen naar eigen tevredenheid zo zelfstandig mogelijk te laten wonen en werken, en ze hun plaats in de samenleving te laten innemen. We mogen ons werk al **12½ jaar** doen, geïnspireerd door Gods Woord en betrokken op onze bewoners en cliënten.

Op **DV 20 mei** vieren wij dit jubileum. Wij nodigen u uit dit samen met ons te doen. U bent van harte welkom op onze **Jubileumreceptie**: van 14.30 tot 17.30 uur in de Petrakerk, Kerkstraat 10 te Hendrik Ido Ambacht. Wij nodigen u ook uit voor een **Jubileumdienst** rondom het thema 'trouw'. Van 19.30 tot 21.00 uur in de Dorpskerk, Kerkplein 13 te Hendrik Ido Ambacht.

Er is een mogelijkheid tot overblijven tussen de receptie en de dienst. U kunt zich hiervoor tot 12 mei opgeven via desandeling@eleos.nl. Wij bieden u dan een broodmaaltijd aan.

Kijk op www.eleos.nl.

Meer informatie?
Neemt u gerust contact op met Johan de Graaf (*locatiemanager De Sandeling*) telefonisch 078 - 684 90 67 of per mail naar desandeling@eleos.nl.

OORLOGSHERINNERINGEN

L. Vogelaar

MIJN TOEVLUCHT EN MIJN HOOG VERTREK

De Gereformeerde Gemeente in oorlogstijd

Tal van verhalen van predikanten e.a., brieven en foto's werden in dit boek voor het eerst gepubliceerd.

Geb. 292 blz.

19,90

12,50

J.M. van Wijk

LOTGENOTEN

Dwangarbeid in nazi-Duitsland...

Twee voormalige dwangarbeiders vertellen hun aangrijpende verhaal.

Met veel fotomateriaal!

Geb. 93 blz.

verkoopbaar bij de boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

**Reformatrice
Psychologenpraktijk
Nederland**

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan

kinderen, jongeren en volwassenen met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen en verlengen

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Voor het leveren en leggen van **na-tuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds de **laagste prijs**. Tegelzettersbedrijf **J. Slingerland**, 0184-611917.

Vakantie Oostenrijk:

Te huur: luxe Chalet en Appartementen 2-9 pers., in omg. Saalbach-Hinterglemm / Zell am See, Kerkdiensten tijdens zomervakantie.
Info: 0180-322181 / 06-51166845

Tom van Hell Fotografie

Bruidsreportages vanaf € 750 incl. album

Familiefotografie 033 2774445

Bedrijfsfotografie. 06 27122967

www.tomvanhell.nl

Reportage incl. professioneel digitaal album

40 x 30 cm 50 blz voor € 975

Karel Pul begrafenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begrafenis op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

Tel. 0341-562757 www.karelpul.nl

Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

Handen van de kerk wereldwijd

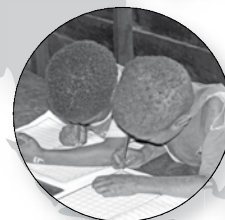

Dominicaanse Republiek

Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru

Aandacht en liefde voor straatkinderen

Zuid-Afrika

Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl

Te koop gevraagd:
THEOLOGISCHE BOEKEN
 Antiquariaat Den Hertog
 dhr. G.J. Zwoferink
 Elzenkade 6, 3992 AC Houten,
 Tel. 030-6346681

in nood?
jongeren zijn welkom!
 0183 - 51 06 58
 info@leevboerderijheterfdeel.nl
 www.leevboerderijheterfdeel.nl

Koeling in uw Kerk(gebouw)
 Voor elk probleem? Bel AKTIE
 Tel: 010-4517471
 CO2 metingen
Advies en installatieburo
 Voor een vrijblijvende offerte
 aktie@kliksafe.nl

Zorg...
 Respect...
 Aandacht...
 Geen crematies...

Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland

Tel. 0118-616012 of 0113-342304

SHG biedt u passende zorg

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG zorg die aansluit bij uw manier van leven. Bijbelse normen en waarden vormen daarin de basis voor uw en onze dagelijks levenshouding en mediagebruik.

DE GRATIS ZORGBROCHURE ZENDEN WIJ U GRAAG TOE

Kraamzorg

Bel 0187 - 48 91 73
 b.g.g. 0342-492155
 ma - vr: 9.00-11.00 uur
 en van 13.00-15.00 uur
 vr: ook van 19.00-21.00 uur

Thuiszorg

Bel 0166 - 65 26 05
 ma - vr: 9.00-11.00 uur
 vr: ook van 19.00-21.00 uur

Alberta / Canada
Vakantiewoning - 2 tot 8 pers.
 noblefordvacations@yahoo.com
 Tel.001-403-381-4971.

begravenisverzorging

Wij verzorgen begravenissen (geen crematies) op de gehele Veluwe, in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begravenisverzorgers

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o.	T (0341) 253 813
Kampen e.o.	T (038) 3332 383
Rijssen e.o.	T (0548) 540 053
overige plaatsen en b.g.g.	T (0577) 401 689

Begravenisverzorging Vos
 Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
 T (0577) 401 689

Vertrouwd verzorgd

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
 Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
 www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Dé inrichter voor Kerk, School en Kantoor

Showroom: Marconistraat 13, 4461 HH Goes
 Postadres: Postbus 36, 4400 AA Yerseke
 T 0113 57 29 07 F 0113 57 38 73
 E info@piethoekman.nl M 06 53 15 47 11

HOEKMAN
 GOES - YERSEKE

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
 Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
 tel. 0186-576990, fax 0186-575105
 e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele
 ds. C. Neele,
 Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
 tel. 0252-413800, fax 0252-420471
 e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
 Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
 tel. 0252-413800, fax 0252-420471
 e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
 Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
 tel. 0180-420865, fax 0180-423583
 E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
 Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
 postbus 608, 3440 AP Woerden,
 tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
 e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
 postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
 tel. 078-6912899, fax 078-6919536
 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning** aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
 Familieberichten € 0,40 per mm.
 Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
 Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
 postbus 608, 3440 AP Woerden,
 tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
 e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
 abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
 voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
 (te betalen per 1 april en 1 oktober);
 voor het buitenland:
 € 24,- per jaar + extra portiekosten.
 Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:
 Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
 N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509
www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Te huur: Gezellige vakantiewoning in buitengebied van **Bennekom**. Prachtig fiets- en wandelgebied. Max. 4 pers. Buiten hoogseizoen ook 2 dg.,weekend en midweek. Info: hetvoorhuis@hotmail.com

PSYCHOSOCIALE ZORG
VERPLEGING
PEERSONLIJKE VERZORGING
PALLIATIEVE ZORG
MANTELZORGONDERSTEUNING
HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Zorglijn: (010) 264 07 77
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos THUISZORG ZORG DIE BIJ U PAST.

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begrafenis

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Orgelcentrum HET BINNENVELD
In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS
DOMUS
UNICO
VIVACE
CONTENT

Onze showroom is geopend op afspraak.
Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10
www.orgelcentrum.nl

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenis

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenis door het gehele land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh
Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017
www.begrafenisondernemingdejongh.nl

**PSYCHOLOGENPRAKTIJK
BROUWER**

hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

kin
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12
Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper J. Kooijman
010-450 66 26 0182-58 39 32
Capelle a/d IJssel Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagrati.nl

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944
WWW.MULDERMUZIEKINSTRUMENTEN.NL

**Begrafenisverzorging
Kamsteeg**

Waar u ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begrafenis

0183 - 44 94 94
Beatrixstraat 25 - 4281 LP Andel
www.begrafenisverzorgingkamsteeg.nl

Voor Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859

Een respect- en stijlvolle uitvaart is onze zorg

Gratis proefnummer Daniël

Daniël is het jongerenblad van de Gereformeerde Gemeenten

actueel betrokken christelijk

Abonnee worden? www.jbgg.nl/daniel
Een jaarabonnement kost € 30 voor 23 nummers.

